

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PODVODY A METODY JEJICH ŠETŘENÍ

Autor práce: Jiří Domanský, DiS
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, JUDr. Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DOMANSKÝ, J. *Podvody a metody jejich šetření : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 58 s.
Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jan Bouchal

Klíčová slova: podvod, finanční prostředky, rekognice, domovní prohlídka...

Cílem bakalářské práce je rozbor a zhodnocení současných kriminalistických postupů a metod využitelných při šetření podvodů. V úvodních kapitolách je představena charakteristika jednotlivých majetkových trestných činů a historický vývoj trestného činu podvodu v českém právu. Dále je v práci rozebrána teoretická charakteristika trestného činu podvodu a jeho zvláštních druhů „de lege lata“. Následuje popis jednotlivých kriminalistických postupů při šetření podvodů a samotná analýza konkrétních případů z praxe od přijetí oznámení, přes způsoby šetření, použití techniky, výslechy osob, zajišťování důkazů až po usvědčení pachatele. V závěru práce jsou zhodnoceny kriminalistické aspekty při šetření trestných činů podvodů, ke kterým jsem dospěl ve své praxi u Služby kriminální policie a vyšetřování. Dále jsou posouzeny možné způsoby ochrany před podvodným jednáním.

ABSTRACT

DOMANSKÝ, J. *Frauds and Investigation Methods* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2015. 58 p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal

Key words: cheat, financial assets, recognition, house inspection ...

The aim of this bachelor thesis is to provide the analysis and evaluation of the current investigative techniques and methods used for the investigation of cheating. The basic characteristics of criminal acts against property and historical development of criminal act of cheat in the Czech law are presented in the initial chapters of this work. The study further analyses the theory of the crime of cheat and its particular kinds „de lege lata“. In the following chapters the description of the criminal investigative techniques and procedures for the investigation of fraud and the analysis of a few specific cases from the practice are introduced. The whole process is described, as a receipt of notification, investigation methods, use of special technology, hearings of persons connected with the crime, providing evidence and conviction of the offender. In the conclusion of the work, there are evaluated criminal aspects of the investigation of crimes of cheat whose I acquired during my practice at Criminal Police and Investigation. There are also assessed possible ways how to protect against fraudulent conduct.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíle a metodika bakalářské práce	10
2 Podvod z obecného hlediska.....	11
2.1 Majetková trestná činnost.....	13
2.2 Historický vývoj trestného činu podvodu v českém právu	15
2.3 Trestný čin podvodu a jeho zvláštní druhy.....	16
2.3.1 Podvod dle ust. § 209 trestního zákoníku	16
2.3.2 Pojistný podvod dle ust. § 210 trestního zákoníku	17
2.3.3 Úvěrový podvod dle ust. § 211 trestního zákoníku	18
2.3.4 Dotační podvod dle ust. § 212 trestního zákoníku.....	19
2.4 Znaky trestného činu podvodu dle ust. § 209 trestního zákoníku	20
3 Kriminologické postupy využitelné při šetření podvodů	23
3.1 Domovní prohlídka.....	24
3.2 Rekognice	26
3.3 Expertizy	27
4 Analýza vybraných druhů podvodů z praxe	29
4.1 Příklad z praxe: Internetová kriminalita	29
4.1.1 Seznámení s případem.....	30
4.1.2 Podvodné vylákání finančních prostředků	31
4.1.3 Součinnost se znalcem z oboru kybernetika	33
4.1.4 Vyhodnocení případu	34
4.2 Příklad z praxe: Padělání vstupenek.....	34
4.2.1 Seznámení s případem.....	35
4.2.2 Šetření a součinnost s Kriminologickým ústavem Praha	37
4.2.3 Vyhodnocení případu	38
4.3 Příklad z praxe: Podvody na seniorech, legenda „VNUK“	39

4.3.1 Seznámení s případy využívající legendu „VNUK“	42
4.3.2 Vyhodnocení případů.....	43
5 Návrhy preventivních opatření	45
5.1 Systémová opatření v rámci Policie České republiky	45
5.2 Preventivní opatření proti podvodům páchaným na seniorech	46
5.3 Preventivní opatření proti podvodům páchaných na sociálních sítích	47
Závěr	48
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam tabulek a grafů	53

Úvod

Trestný čin podvodu a jeho zvláštní druhy zastupují jedny z nejrozšířenějších druhů trestné činnosti. Trestný čin podvodu je zařazen pod majetkovou trestnou činnost. Zájemem na ochraně před trestným činem podvodu je vlastnictví majetku. Právo vlastnit majetek je zakotveno v Listině základních práv a svobod, jako jedné z nejvyšších ústavních norem. K ochraně vlastnického práva slouží v českém trestním právu trestní zákoník, který jako norma trestního práva v sobě obsahuje soubor jednotlivých skutkových podstat trestných činů. Trestní právo nastupuje až tam, kde ostatní prostředky byly neúčinné. Na základě zásady zachování své vlastní integrity musí každá osoba chránit svá práva, mezi která patří i vlastnictví majetku. Mezi základní prvky vlastní ochrany řadíme zejména opatrnost.

Trestný čin podle ustanovení § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „trestního zákoníku“), je definován jako protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.¹

Bakalářská práce se zabývá kriminalistickými postupy a metodami využitelnými při šetření podvodů a popisem a analýzou konkrétních případů z praxe. Podvody a jejich zvláštní druhy šetří na základě věcné a místní příslušnosti policejní orgány na úrovni základních útvarů Policie České republiky a Služby kriminální policie a vyšetřování, kde je prováděn výkon náročných policejních činností v trestním řízení při odhalování, dokumentaci a vyšetřování této trestné činnosti.

Policejní orgány při objasňování majetkové trestné činnosti v oblasti podvodů současně šetří v rámci jednotlivých případů další přidružené trestné činy, které jsou v tzv. souběhu. Jedná se zejména o trestné činy zpronevěra, poškozování cizích práv, podílnictví, poškození věřitele, padělání a pozměnění peněz, neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, legalizace výnosů z trestné činnosti či neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací apod.

S ohledem na obtížnost dokazování této trestné činnosti je třeba věnovat zvýšenou pozornost zajištění důkazních prostředků, které jsou v rámci specifických

---

¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. Praha, 2009, s. 98.

kriminalistických metod získávány při šetření na samotném místě trestného činu, při domovních prohlídkách, výslechy poškozených a obětí trestných činů, svědků a podezřelých. Získané informace a důkazy jsou následně vyhodnocovány současnými kriminalistickými metodami a postupy. Po řádném zadokumentování a skončení vyšetřování policejní orgány předkládají spisy státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby se seznamem navrhaných důkazů. S rozvojem internetu a jeho hrozeb se činnost policejních orgánů taktéž rozvíjí směrem ke spolupráci na mezinárodní úrovni s policií jiných států nebo s Interpolem.

Při zpracování této bakalářské práce jsem vycházel z nastudovaných právních předpisů, praktických zkušeností získaných u Služby kriminální policie a vyšetřování a ze studia odborné literatury, ve které byla publikována problematika kriminalistických postupů využitelných při šetření trestné činnosti na úseku podvodů. Psané statě, ve kterých se zmiňuji o statistikách Policie České republiky, jsem obohatil o grafické znázornění ve formě grafů a tabulek.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je popis a zhodnocení současných kriminalistických postupů a metod využitelných při šetření podvodů. V bakalářské práci je využita především případová studie, metoda výkladu, analýzy, sběru informací a kombinace teorie s praktickými poznatky. Práce by měla být využitelná pro teoretické seznámení s danou problematikou odhalování podvodů zejména u příslušníků základních útvarů Policie České republiky, případně pracovníků Služby kriminální policie a vyšetřování. Praktická část rozšiřuje teoretické znalosti o postup policistů při odhalování konkrétního podvodného jednání.²

V úvodních kapitolách je představena charakteristika jednotlivých majetkových trestných činů a historický vývoj trestného činu podvodu v českém právu. Dále je v práci rozebrána teoretická charakteristika trestného činu podvodu a jeho zvláštních druhů. Následuje popis jednotlivých kriminalistických postupů využitelných při šetření podvodů a samotná analýza konkrétních případů z praxe od přijetí oznámení, přes způsoby šetření, použití techniky, výslechy osob, zajišťování důkazů až po usvědčení pachatele. Zde je plně zastoupena metoda případové studie neboli tzv. kazuistika, ve které jsou přehledně a podrobně rozebrány vybrané způsoby podvodného jednání. Téma této práce bylo zvoleno s vědomím, že se nebude jednat čistě o teoretickou práci, ale zkušenosti a závěry získané při jejím vypracování jak z oblasti právní teorie, tak i poznatky z praxe mohou být využity orgány činnými v trestním řízení při plnění jejich úkolů v trestním řízení.

V závěru práce jsou zhodnoceny kriminalistické aspekty při šetření trestných činů podvodů, ke kterým jsem dospěl ve své praxi u Služby kriminální policie a vyšetřování. Nedílnou součástí bakalářské práce jsou též návrhy opatření, které by mohly přispět k prevenci a potlačování této trestné činnosti a dále shrnutí nejdůležitějších poznatků a možnosti jejich dalšího využití.

---

² PÁNA, L., SOMR, M. *Metodologie a metody výzkumu*. České Budějovice, 2007, s. 128.

2 Podvod z obecného hlediska

Z obecného hlediska je předmětem podvodu majetek (věci movité a nemovité), dále různá práva týkající se oblasti rodinných, pracovních aj. vztahů. Podvod může být spáchán buď v přímém styku pachatele s poškozeným, nebo nepřímo, např. pomocí písemností či v současné době nejvíce rozšířenými internetovými podvody na různých inzertních a dražebních portálech jako je např. aukro.cz apod. Podvodníci reagují pružně na každou situaci v daném místě a čase, přizpůsobují se změnám prostředí a podle toho volí způsob provedení podvodu. Mohou se vydávat za bezpečnostní pracovníky, příslušníky všeobecně známých podniků a společností, provádějí domovní prohlídky, nabízejí levné energetické služby, snaží se vylákat finanční prostředky. Vystupují pod nepravými tituly, jinými jmény, či z pozice smyšlených profesí či funkcí, například jako malíři, opraváři, elektrikáři nebo politici, aby v poškozených vzbudili důvěru a působili tak korektně. K tomuto používají jako maskování oděv, speciální pracovní pomůcky aj. Využívají též poptávky po určitém nedostatkovém zboží a nabízejí jeho opatření.³

V praxi se můžeme setkat s případy, kdy pachatelé vylákají od seniorů celoživotní finanční úspory, zlato, obrazy, elektroniku či jiné hodnotné věci pod legendou vybírání finančních prostředků např. na charitu, pro sirotky. V současné době je nejvíce využívanou legendou tzv. VNUK. Pachatel nejčastěji telefonicky, případně přímo v místě bydliště kontaktuje poškozeného seniora, kterému sdělí, že je jeho vnuk, nebo je poslán vnukem, a požaduje peníze např. na koupi auta, kterým seniora bude vozit k lékaři. Tito pachatelé využívají snížených rozpoznávacích a intelektových schopností poškozených, případně používají nejrůznější legendy směny peněz za cizí měnu s výhodným kurzem, či investice do smyšlených fondů.

Zdejší součástí Služby kriminální policie a vyšetřování, kde je zařazen autor práce, byl řešen případ, kdy se pachatel přihlásil do domova pro seniory jako dobrovolník. Takto si získal náklonnost seniorky, kterou přesvědčil, že potřebuje peníze na zaplacení nájmu bytu. Seniorku poté odvezl do bankovního ústavu, kde inkasoval hotovost, avšak následně svoje závazky nesplnil a peníze nevrátil. Tohoto pachatele se podařilo usvědčit a případ byl úspěšně objasněn.

Podvodníci často využívají důvěry a nepozornosti poškozených. Ti svou nepozorností pachatelům mnohdy zúží prostor jejich zájmu, např. přinesou peníze

---

³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Kriminalistická příručka*. Praha, 1960, s. 103.

z určité místnosti ze skříně. Pachatelé se soustředí na jejich pohyb, a tak nepozorovaně vysledují místo úložiště finančních prostředků. Jeden z pachatelů poté odvede pozornost poškozeného a spolupachatel následně vytipovanou místnost prohledá a odcizí majetek. Na danou problematiku páchání trestné činnosti na seniorech se specializuje místo autorova služebního působiště, kde je rozpracováno několik obdobných trestných činů včetně páchání sériové trestné činnosti.

Mezi další způsoby páchání podvodů můžeme zařadit padělání různých dokladů, objednávek, úvěrových smluv, tiketů a lístků na sportovní, kulturní či jiné akce, pokladních bloků, poštovních poukázek apod. Pachatelé se přizpůsobují dle místních podmínek, svých zkušeností a vlastních schopností. Zkušenosti pachatele a jiné podmínky, to jsou příčiny zanikání starých a vznikání nových, často mnohem rafinovanějších způsobů podvodů.⁴

Podvody mají oproti jiným trestným činům tu zvláštnost, že jejich pachatelé velmi často přicházejí do přímého styku s poškozeným, což je pro ně nebezpečné, a proto se snaží zanechat na místě činu co nejméně stop. Z tohoto důvodu je třeba řádně využít jakýchkoliv poznatků od poškozeného k osobě pachatele.

Při vyšetřování podvodu je třeba vyhodnocovat získané poznatky a porovnávat je s poznatky z dřívějších podvodů spáchaných stejným či obdobným způsobem provedení. Pachatelé působí většinou na různých místech, čímž se snaží oddálit své usvědčení. Proto je potřeba využít všechny dostupné policejní metody a evidence, aby bylo možno pachateli prokázat celou jeho trestnou činnost. Podvodným jednáním vznikají vysoké škody na majetku, jak je patrné z následující tabulky č. 1.

Tab. 1: Srovnání škod v rámci jednotlivých druhů podvodů⁵

škoda v tis. Kč	2009	2010	2011	2012	2013	2014
celková kriminalita	26 012 527	24 103 863	23 951 057	34 214 712	29 054 421	28 696 739
podvody celkem	8 346 471	5 675 944	7 032 606	7 457 528	7 505 106	6 652 607
- podvod	6 960 122	4 285 273	4 933 239	5 975 492	5 292 080	4 614 933
- pojistný podvod	136 614	102 858	177 270	120 530	40 398	103 952
- úvěrový podvod	1 249 735	1 125 996	1 696 375	1 095 204	2 011 589	1 250 126
- dotační podvod	0	161 817	225 722	266 302	161 039	683 596

⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Kriminalistická příručka*. Praha, 1960, s. 104.

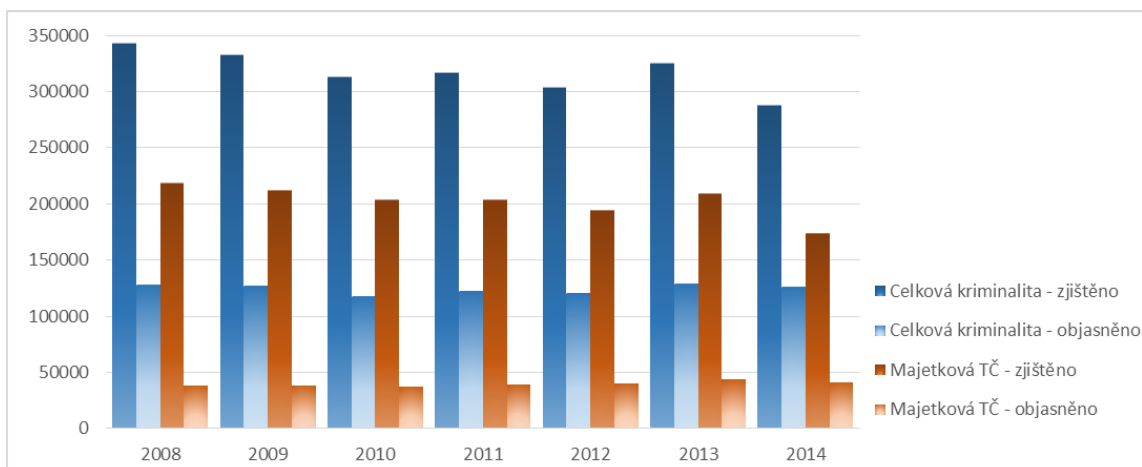
⁵ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistiky kriminality. *Policie.cz* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Čím jsou lidé bohatší, tím mají větší sklony k podvádění při hrách i v životě. Tvrdí to studie amerických a kanadských vědců, jež uvedl francouzský zpravodajský server ladepeche.fr. Studie, kterou zveřejnil americký časopis *Proceeding of the National Academy of Sciences*, dospěla k překvapujícímu závěru, že majitelé silných aut častěji než ostatní porušují dopravní předpisy a nechávají méně přecházet chodce na přechodech. Bohatí lidé z vyšších společenských tříd si také více přisvojili kult úspěchu, a mají tak kladnější pohled na chamtivost. Při provedeném výzkumu si například z nabízeného pytlíku brali více bonbonů či více než ostatní lidé lhali při hře v kostky. Členové výzkumných týmů z univerzit v Torontu a Berkeley konstatovali, že vyhledávání osobního zájmu je důležitější motivací pro elitu. Chamtivost, která se zvyšuje spolu s bohatstvím a společenským postavením, může některé lidi vést ke špatnému chování a bohaté skupiny lidí tolik nezneklidňuje to, co o jejich počínání řeknou ostatní.⁶

2.1 Majetková trestná činnost

Majetková trestná činnost je se svým asi dvouřetinovým podílem na celkovém nápadu trestné činnosti dlouhodobě výrazným negativním protispolečenským jevem, jak je zřejmé z grafu č. 1.

Graf 1: Vývoj celkové a majetkové trestné činnosti v ČR v letech 2008 - 2014⁷

⁶ LINHART J. Bohatí lidé více podvádějí. *Policista*. 2012, č. 6, s. 11.

⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistiky kriminality. *Policie.cz* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Útočí na vlastnické vztahy právnických nebo fyzických osob a rovněž z historického pohledu patří bezesporu k nejstarším druhům kriminality. Objasněnost majetkové trestné činnosti je velmi nízká a dlouhodobě se pohybuje mezi 20 až 25 %. U krádeží vloupáním a kapesních krádeží je podíl objasněnosti ještě výrazně nižší. Výslednou objasněnost vylepšují podvody a ostatní majetkové trestné činy. Skladba majetkové trestné činnosti se nijak výrazněji nemění. Ze současných nových forem páčání lze jmenovat zejména krádeže motorových vozidel, které jsou značným problémem, neboť pachatelé vymýšlí stále nové způsoby krádeží. V posledních letech je zaznamenáván také nárůst vysoce kvalifikované majetkové trestné činnosti.⁸

Z hlediska kriminalistické taktiky je majetková kriminalita členěna podle druhového hlediska na kapesní krádeže, krádeže vloupáním, ostatní krádeže, podvody, zpronevěry a další. Podle objektů napadení je možné majetkovou kriminalitu členit na jednání směřující proti majetku občanů (motorová vozidla, byty, rodinné domy, chaty apod.), proti majetku právnických osob (provozovny, restaurace, kanceláře apod.), proti objektům ve vlastnictví státu (veřejně přístupné budovy, úřady, obecně prospěšná zařízení apod.). Podle předmětu zájmu lze majetkovou kriminalitu rozdělit na jednání zaměřená na protiprávní získávání peněz, movitých věcí, zlata a cenností, věcí listinné povahy, např. platební dokumenty, platební karty, šeky, směnky, a další, ale také nemovitého majetku. Podle způsobu provedení můžeme hovořit o jednáních nahodilých nebo také příležitostných, jednáních připravovaných, spáchaných s určitou mírou profesionality, spáchanou primitivním způsobem a dalších.⁹

K majetkové kriminalitě tedy typicky zařazujeme podvody, které z kriminalistického hlediska dále dělíme na připravované, kdy pachatel uvede jiného v omyl a příležitostné, tedy pachatel využije něčího omylu. Z uvedeného vyplývá, že podvody patří mezi jedny z nejfrekventovanějších způsobů páčání majetkové trestné činnosti z pohledu obecné kriminality.¹⁰

---

⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 354.

⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 354-355.

¹⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 354-355.

2.2 Historický vývoj trestného činu podvodu v českém právu

Z historického pohledu byl trestný čin podvodu upravován již zákonem č. 117/1852 ř.z. Rakouský zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích.¹¹ Tento zákon byl převzat do právního řádu Československé republiky zákonem č. 11/1918 Sbírky. Trestný čin podvodu byl upraven v I. díle zvaném *O zločinech* v § 197 - § 205 v hlavě dvacáté třetí nazvané *O podvodu, podvodném úpadku a poškození cizích věřitelů*.¹² Jednalo se však o jeden obecný podvod, který nebyl členěn na další druhy. Tato právní úprava platila až do 31.7.1950. Poté nabyl od 1.8.1950 účinnosti Trestní zákon č. 86/1950 Sb. V něm byl trestný čin podvodu upraven v ust. § 249 a opětovně nebyl dělen na zvláštní druhy, neboť to zejména s ohledem na tehdejší hospodářské poměry nebylo nutné.¹³ Tato právní úprava byla nahrazena zákonem č. 140/1961 Trestní zákon, který nabyl účinnosti dne 1.1.1962. Zde byl trestný čin podvodu upraven v § 250 deváté hlavy zvláštní části.¹⁴

Největší změna ve vývoji trestného činu podvodu nastala v roce 1998 nabytím účinnosti zákona č. 253/1997 Sb., kterým se měnil a doplňoval zákon č. 140/1961 Sb. V zákoně byly ukotveny nové skutkové podstaty k trestnému činu podvodu, a to pojistný podvod § 250a a úvěrový podvod § 250b trestního zákona. Doplnění trestního zákona o tyto nové skutkové podstaty bylo opodstatněné, protože se ukázalo, že k postihu všech forem protiprávního jednání nepostačuje obecná skutková podstata trestného činu podvodu dle ust. § 250, která obsahuje pouze jednání, kde vznikla majetková újma. Výše trestní sazby nově zavedených skutkových podstat odpovídaly trestním sazbám uvedeným v § 250 postihující obdobné jednání.¹⁵

Poslední změna trestného činu podvodu a jeho zvláštních druhů byla provedena současným zákonem č. 40/2009 trestní zákoník, který reaguje na současnou hospodářskou situaci. Trestný čin podvodu a jeho zvláštní druhy jsou zařazeny v hlavě

---

¹¹ ČESKO. Zákon č. 117/1852 ř. z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1927. [online databáze] 1927 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

¹² ČESKO. Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého [online databáze] 1918 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

¹³ ČESKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákon). [online databáze] 1950 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákon). [online databáze] 1961 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., (trestní zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1997 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

páté s názvem trestné činy proti majetku, kde je zařazen podvod v ust. § 209 a jeho zvláštní druhy v § 210 pojistný podvod, v § 211 úvěrový podvod a nově je zde zaveden trestný čin dotační podvod dle ust. § 212.¹⁶

Zvláštní úprava skutkové podstaty pojistného, úvěrového a dotačního podvodu byla zavedena na základě zkušeností z praxe, protože takové jednání, které tyto skutkové podstaty popisují, je obtížně postižitelné podle obecné skutkové podstaty podvodu.

2.3 Trestný čin podvodu a jeho zvláštní druhy

Podvod je jedním z druhů trestných činů patřících do kategorie majetkové kriminality. Podvody jsou považovány za velmi nebezpečnou formu trestné činnosti, zejména pro svoji kvalifikovanost a výskyt jak v oblasti obecné kriminality, tak v oblasti hospodářské kriminality. Do obecné kriminality řadíme podvod dle ust. § 209 trestního zákoníku, do hospodářské kriminality pak pojistný podvod dle ust. § 210 trestního zákoníku, úvěrový podvod dle ust. § 211 trestního zákoníku a dotační podvod dle ust. § 212 trestního zákoníku.

V následujícím textu je rozebrána charakteristika podvodu a jednotlivých zvláštních druhů. Toto vymezení vzniklo na základě legislativních změn v roce 1998 s ohledem na nedostatečnou právní úpravu.

2.3.1 Podvod dle ust. § 209 trestního zákoníku

Podvod je charakterizován vyvoláním anebo využitím omylu jiné osoby a od novely z roku 1997 též „zamlčením podstatné skutečnosti“. O podvod jde jen tehdy, pokud vyvolání, využití omylu nebo zamlčení podstatných skutečností směřuje ke zmenšení majetku poškozeného, které slouží k obohacení pachatele nebo jiné osoby. V této souvislosti je zapotřebí prokázat, že podvodné jednání bylo od počátku páčáno s úmyslem sebe nebo jiného obohatit. Metodiku vyšetřování trestných činů podvodu lze využít nejen při vyšetřování těchto trestných činů v oblasti obecné kriminality, ale

---

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákoník). [online databáze] 2009 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

i v oblasti hospodářské kriminality s drobnými modifikacemi, odpovídajícími rozdílným podmínkám procesu odhalování a vyšetřování.¹⁷

Mezi zvláštní druhy podvodu se řadí pojistný podvod, úvěrový podvod a dotační podvod, které jsou zakotveny ve zvláštní části trestního zákoníku. Konkrétně se jedná o ustanovení dle § 210, § 211 a § 212. Nejvyšší nápad trestné činnosti je zaznamenán u úvěrových podvodů, avšak v posledním období se mírně snižuje, viz následující tabulka č. 2. Oproti tomu dotační podvody v posledních letech zaznamenávají nárůst.

Tab. 2: Zastoupení zvláštních druhů podvodů v rámci ČR¹⁸

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
celkový počet podvodů	17 256	15 436	13 522	12 437	13 347	16 340	16 860
pojistné podvody	408	429	354	378	376	375	368
- objasněno případů (%)	83,3%	75,1%	90,4%	87,3%	81,6%	83,2%	86,1%
úvěrové podvody	7 263	5 196	3 768	2 943	3 125	4 936	5 643
- objasněno případů (%)	88,6%	91,1%	98,0%	95,8%	89,0%	91,9%	92,7%
dotační podvody	-	-	31	53	80	91	96
- objasněno případů (%)	-	-	45,2%	77,4%	75,0%	87,9%	80,2%

2.3.2 Pojistný podvod dle ust. § 210 trestního zákoníku

Pojistný podvod je trestná činnost s vysokou mírou latence a jeho skutečný rozsah nelze přesně určit. Pojistným podvodem je jednání, kterého se dopouštějí fyzické nebo právnické osoby za účelem získání výhody nebo obohacení se na úkor pojišťovny. V České republice, stejně jako v zahraničí, se jedná o trestný čin, jehož skutková podstata je obsažena v § 210 trestního zákoníku. Pojistného podvodu se dopustí každý, kdo při sjednávání pojistné smlouvy nebo uplatnění nároku na pojistné plnění uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, nebo úmyslně vyvolá pojistnou událost nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje v úmyslu zvýšit vzniklou škodu. Za toto jednání může být viník potrestán zákazem činnosti, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty, popřípadě odnětím svobody s trestní sazbou až do výše 10 let.¹⁹

¹⁷ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2006, s. 39.

¹⁸ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistiky kriminality. *Policie.cz* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

¹⁹ KOTYROVÁ, M. Pojišťovny opět úspěšné v boji s podvodníky. Tisková zpráva. In *CAP* [online]. 25.1.2011 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://cap.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy-a-informace/tiskove-zpravy/678-48>>.

Boj proti pojistnému podvodu, který je považován za velmi nebezpečnou formu trestné činnosti zejména pro svoji kvalifikovanost a výskyt jak v oblasti obecné kriminality, tak v oblasti hospodářské kriminality, je zásadní pro celou společnost. Neodhalené pojistné podvody totiž vedou ke zhoršení celkového škodného průběhu pojištění s přímým dopadem na výši pojistného všech klientů pojišťoven.

U trestného činu pojistného podvodu nemusí mít místo činu zásadní význam jako zdroj informací. Není tedy obvykle výchozím místem pro vyšetřování, jak tomu obecně bývá u většiny trestných činů. V souvislosti se spácháním trestného činu pojistný podvod pachatelé předkládají pojistiteli celou řadu požadovaných písemností a podkladů, které mohou být nepravdivé, zkreslené, nebo dokonce padělané. Tyto dokumenty předkládají při sjednávání předmětné pojistné smlouvy, přičemž se obvykle snaží úmyslně navýšit hodnotu pojištěné věci, jejíž následné odcizení nebo poškození později ohlásí pojistiteli s cílem získat neoprávněné pojistné plnění.²⁰

2.3.3 Úvěrový podvod dle ust. § 211 trestního zákoníku

Úvěrový podvod představuje jeden z velmi častých trestných činů projednávaných českými soudy. První skutkovou podstatu trestného činu úvěrového podvodu naplňuje následující. Může se jednat o uvedení nepravdivých údajů, nebo hrubě zkreslených údajů, případně dojde k zamlčení podstatných údajů, a to v souvislosti s čerpáním úvěru anebo při sjednávání úvěrové smlouvy. Sjednávání úvěrové smlouvy je třeba chápat komplexně, nikoliv pouze samotným podpisem úvěrové smlouvy. K naplnění této skutkové podstaty trestného činu není nutné způsobení škody na majetku. Zde můžeme spatřovat záměr zákonodárce na ochranu majetkových zájmů ve společnosti pro řádné sjednávání úvěrových smluv.

Druhá skutková podstata trestného činu úvěrového podvodu se vztahuje k účelovým úvěrům. Týká se jednání pachatele, jenž bez souhlasu věřitele použije prostředky účelového úvěru bez souhlasu věřitele na jiný než určený účel. Zde se již hovoří o způsobení škody na majetku. V jednání pachatele podle těchto skutkových podstat již musí být prokázán úmysl. Trestný čin úvěrového podvodu se však vztahuje výhradně na úvěrové smlouvy, nebude se tedy týkat např. smluv o půjčce, či

---

²⁰ CHMELÍK, J., PORADA, V., PRŠAL, V. *Pojistné podvody*. Praha, 2000, s. 17.

leasingových smluv. To však neznamená, že podvodné jednání u smluv o půjčce nebo leasingových smluv zůstane bez trestního stíhání. Namísto ustanovení o úvěrovém podvodu se postupuje dle ustanovení o podvodu.²¹

2.3.4 Dotační podvod dle ust. § 212 trestního zákoníku

V současné době jsou dotace na podnikání velmi žádaným artiklem. Získat potřebnou dotaci ale není jednoduchou záležitostí. Poskytovatelé dotací podmiňují jejich získání množstvím podmínek, jejichž splnění je mnohdy velmi složité. Konkurenční boj a ekonomické prostředí nutí podnikatele, aby údaje o svém podnikatelském záměru uváděné v žádostech přizpůsobovaly podmínkám poskytnutí dotací na úkor jejich pravdivosti. Takový postup se ale mnohdy nemusí vyplatit, neboť trestní zákoník reaguje na tyto postupy při získávání dotací a přesně specifikuje skutkovou podstatu trestného činu dotačního podvodu. Dotačního podvodu se tak dopustí ten, kdo v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé údaje nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Stejně tak se dotačního podvodu dopustí ten, kdo použije, v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel. Pachatel potom může být potrestán zákazem činnosti nebo trestem odnětí svobody do dvou let v základní trestní sazbě. Výše uvedené jednání je trestné, aniž by byla způsobena škoda na majetku. Je to významný rozdíl oproti obecnému podvodu, u něhož je právě vznik škody vyžadován. Tuto skutečnost je třeba si dobře uvědomit. Pachatelem trestného činu dotačního podvodu je v podstatě vždy fyzická osoba, tedy žadatel. Nezáleží na tom, zda žadatel o dotaci žádá ve svůj prospěch, či pouze žádost vyplňuje a podává za jiný subjekt.²²

---

²¹ DROBIŠ, Z. Úvěrový podvod v trestním právu. In *Finance* [online]. 31.10.2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://finance.cz/zpravy/finance/369208-uverovy-podvod-v-trestnim-pravu>>.

²² IPODNIKATEL. Dotační podvod - jak se nedostat do sporu se zákony při vyřizování dotace na podnikání. In *iPodnikatel.cz* [online]. 11.07.2011 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://ipodnikatel.cz/Dotace-EU/dotacni-podvod-jak-se-nedostat-do-sporu-se-zakony-pri-vyrizovani-dotace-na-podnikani.html>>.

2.4 Znaky trestného činu podvodu dle ust. § 209 trestního zákoníku

Ve znění zákona je uvedeno:

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady, teroristického útoku nebo teroru.

(6) Příprava je trestná.²³

Trestný čin podvodu, jehož ustanovení je obsaženo v ust. § 209 trestního zákoníku, je obecnou úpravou, která je schopna pojmut i jednání spadající do skutkových podstat jeho zvláštních druhů. Podvod je charakteristický tím, že pachatel uvede jinou osobu v omyl nebo využije něčího omylu anebo zamlčí podstatné

---

²³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákoník). [online databáze] 2009 [cit. 2. ledna 2015]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

skutečnosti a tímto jednáním způsobí újmu na majetku ve svůj prospěch nebo jiné osoby.

Objektem trestného činu podvodu je ochrana majetkových hodnot, mezi něž řadíme věci, pohledávky, penězi ocenitelné hodnoty a jiná práva. Ochrana majetkových práv je poskytována bez ohledu na druh a formu vlastnictví. Právo vlastnit majetek je zakotveno mezi základní lidská práva, která zaručuje Základní listina práv a svobod. Není podmínkou, že by musel být dotčen majetek jako celek. K naplnění díkce zákona postačí, aby byl tento majetek dotčen pouze z části. Cizím majetkem se rozumí takový majetek, který nepatří pachateli, nebo nepatří výlučně jemu.²⁴

Z hlediska objektivní stránky se musí pachatel obohatit sám nebo musí obohatit jinou osobu tím, že uvede poškozeného v omyl nebo využije jeho omylu anebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Škoda vznikne v případě, kdy se zmenší hodnota věci ve vlastnictví jiné osoby.

O omyl se jedná tehdy, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu, nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat. Omyl vzniká konáním, opomenutím, ale i konkludentním jednáním. Omylem musí poškozené osobě vzniknout určitá škoda na majetku a být jeho příčinou, aby se jednalo o podvod. O omyl, který by vedl k podvodu, se nejedná v případě, kdy měl pouze usnadnit situaci, aby se pachatel dostal k věci. Uvedení v omyl spočívá v tom, že pachatel svým jednáním uvádí určité okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci.²⁵

Subjektem trestného činu podvodu je pachatel, což je v zásadě trestně odpovědná fyzická osoba. Vedle pachatele mohou být ve věci zainteresovány další osoby a to osoba jednající v omylu, osoba poškozená a osoba obohacená.²⁶ Dopusud mohla být pachatelem trestného činu podvodu pouze fyzická osoba. Od 1. ledna 2012 může být podle nového zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim za trestný čin podvodu dle ust. § 209 trestního zákoníku trestně odpovědná také právnická osoba.

Subjektivní stránka podvodu spočívá v tom, že k dokonání trestného činu podvodu, musí být pachatel či jiná osoba neoprávněně obohacena. Je vyžadováno, aby pachatel jednal úmyslným zaviněním. V rámci dokazování trestného činu podvodu patří prokázání úmyslu k nejsložitější části vedeného trestního řízení, neboť je zapotřebí dokázat, že

---

²⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1852.

²⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1852-1853.

²⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha, 2010, s. 1859.

pachatel měl podvodný úmysl ještě před samotným naplněním znaků skutkové podstaty uvedeného trestného činu podvodu. V praxi se jedná o případy, kdy v rámci podvodného vylákání např. finančních prostředků, je třeba zdokumentovat finanční situaci pachatele a jeho schopnost případné splátky vůbec splácet. Z toho důvodu policejní orgány vyžadují informace od různých finančních institucí, informace z registrů dlužníků jako je např. SOLUS, insolvenčních rejstříků, informací od příslušných soudů ze systému ISAS, kde jsou vedeny exekuční řízení apod. Dále jsou za účelem zjištění majetkového profilu podezřelé osoby vyžadovány informace z úřadů práce a České správy sociálního zabezpečení.

3 Kriminologické postupy využitelné při šetření podvodů

Charakteristikou podvodů je, že pachatelé jsou v převážné většině tzv. slušní lidé, obvykle s vyšším vzděláním, často s řídicími a rozhodovacími pravomocemi. Proto se také někdy hovoří i o kriminalitě „bílých límečků“ (white-collar crime). Jen ve výjimečných případech se setkáváme s pachatelé, kteří mají kriminální minulost. Jde velmi často o osoby, které mají dostatek vzdělání, odborných zkušeností a rovněž značné finanční prostředky, aby si mohli najmout nejlepší advokáty a experty. Pro tyto pachatele je charakteristické zapírání trestné činnosti, předstírání různých falešných skutečností, odvolávání se na tzv. podnikatelské riziko apod. Na výslechy podezřelých či obviněných je zapotřebí se důkladně připravovat, zpracovávat plán výslechu obsahující jednak otázky, na něž potřebujeme znát odpověď, jednak i pořadí předkládaných konkrétních důkazních prostředků, zejména účetních dokladů. U složitějších případů vyžadujících odborné znalosti je vhodné k výslechu přizvat soudního znalce, kriminologického experta – např. u počítačové kriminality, nebo konzultanta. Velmi náročné jsou i výslechy svědků. Jejich výpovědi mohou být často nepravdivé nebo neúplné. Projevuje se zde především snížená kriminální citlivost občanů k hospodářské trestné činnosti, přetrvávající představa o tom, že jich se tato trestná činnost přímo netýká. Dalším faktorem, se kterým je nutno počítat, je vztah k pachatelé, ať již v podobě zaměstnaneckého vztahu nebo obchodního společenství apod. V poslední době přistupuje neochota vypovídat vyvěrající z obavy z možné msty ze strany pachatele nebo jeho společníků.²⁷

Při odhalování, objasňování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti využívají kriminologové a vyšetřovatelé při zjišťování skutkového stavu věci široké spektrum kriminologických metod a postupů. Současně využívají metody, prostředky, postupy a operace kriminologicko technické, expertizní činnosti a další taktické metody a postupy.²⁸

---

²⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 401.

²⁸ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno, 2001, s. 27.

3.1 Domovní prohlídka

Základním postupem, který však patří mezi jeden z nejdůležitějších postupů při šetření podvodů, je domovní prohlídka. Důvody osobní a domovní prohlídky jsou stejné jako při vyšetřování jiných druhů trestných činů a jsou přísně vymezeny trestním řádem. Zvláštnosti domovní a osobní prohlídky při vyšetřování podvodů spočívají v charakteru věcí důležitých pro trestní řízení, které je potřeba pro účely trestního řízení zajistit. Jedná se zejména o různé písemnosti svědčící o podvodném jednání, padělané nebo pozměněné doklady, dopisy, poznámky, evidence, účetnictví apod. vedené často na prostředcích výpočetní techniky. Prostředky k padělání, nebo pozměňování dokladů, účtenky za nákupy různých předmětů, vylákané věci, peníze, vkladní knížky apod.²⁹

Postup policejního orgánu při realizaci domovní prohlídky je upraven Závazným pokynem policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění úkolů v trestním řízení. Jedná se konkrétně o čl. 61 a dále je postup též upraven v ust. § 82 trestního řádu. Domovní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostora sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení. Domovní prohlídku lze provést u kohokoliv. Policejní orgán vyhotoví a předloží státnímu zástupci podnět k návrhu na vydání příkazu k domovní prohlídce, v němž přesně uvede důvody prohlídky, místo prohlídky s přesným označením domu nebo bytu, v němž má být prohlídka provedena, a policejní orgán, jehož policisté prohlídku provedou. Podnět k návrhu s přílohami policejní orgán předloží státnímu zástupci. Návrh státního zástupce na vydání příkazu k domovní prohlídce, nesnese-li věc odkladu nebo v mimopracovní době, doručí příslušnému soudci zpravidla přímo policejní orgán. Potřebný počet vyhotovení příkazu k domovní prohlídce za účelem doručení oprávněným osobám převezme policejní orgán přímo od soudce. Na způsobu převzetí soudcem vydaného příkazu k prohlídce se dohodne se státním zástupcem. Jestliže státní zástupce návrh na vydání příkazu k domovní prohlídce nepodá nebo soudce neshledá návrh důvodným, policejní orgán založí veškeré písemnosti do stejnopisu trestního spisu k pomocným materiálům.³⁰

Před provedením domovní prohlídky je potřebné získat přehled o objektu, ve kterém má být prohlídka vykonána, tzn. rozsah objektu, rozmístění pokojů, únikové

²⁹ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2006, s. 52.

³⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění úkolů v trestním řízení. [online databáze] 2013 [cit. 2. ledna 2015]. In ESIAR [interní informační systém].

cesty, počet a charakter osob, které lze předpokládat v obydlí apod. Dále je třeba zjistit přesné místo domovní prohlídky, číslo bytu, podlaží, případně vyhledat další informace od příslušné městské části či magistrátu a správních firem, např. kdo je veden jako nájemník předmětného bytu, prověřit katastr nemovitostí, popřípadě prověřit i další objekty jako chaty, garáže, sklepy. Je-li potřeba provést několik domovních prohlídek u skupiny osob nebo u jedné osoby na několika místech, je třeba provést je všechny současně.

Pokud jde o rozsáhlou domovní prohlídku, doporučuje se zpracovat plán prohlídky s rozdělením úkolů a činností. Plán by měl obsahovat počet osob, které se účastní vykonání domovní prohlídky, přesný popis hledané osoby nebo hledaných věcí a jejich pravděpodobný úkryt, způsob jejich zajištění po nalezení, lhůty k jejich provedení, způsob spojení s vedoucím vyšetřování, technické zajištění např. náradí, speciální pomůcky, světlo, fotoaparáty, kamery, a zajištění odborných spolupracovníků např. pyrotechnika, chemika, zámečníka apod.³¹

Před započítím domovní prohlídky musí být všichni policisté seznámeni s místem konání domovní prohlídky, s jejím účelem a rozsahem, který může na místě výkonu domovní prohlídky nastat, a musí být přesně stanoveny úkoly jednotlivých členů skupiny, kteří provádí domovní prohlídku. Je potřeba zajistit kriminalistického technika a nezúčastněnou osobu, což bývá zpravidla strážník Městské policie. Po vstupu do obydlí se policisté prokáží služebním průkazem a předají příkaz k domovní prohlídce dotyčné osobě oproti podpisu, rovněž i ostatním osobám v bytě. V případě výskytu dalších osob je nutné shromáždit přítomné domácí osoby do jedné místnosti a poučit je, jak se mají chovat po dobu prohlídky. Poté vyslechnout osobu, u které se má domovní prohlídka konat s cílem vyzvat ji, aby dobrovolně vydala věci důležité pro trestní řízení. Zpravidla je tato osoba odvezena na nejbližší oddělení PČR, kde je vyslechnuta, nebo je možný výslech na místě. V případě eskorty na místní oddělení policie je nutné předmětný byt uzamknout a stanovit policisty ke střežení, nebo zůstat střežit v bytě za přítomnosti domácí či nezúčastněné osoby.

Následuje výslech osoby zpravidla na protokol o výslechu podezřelého. Do výslechu je potřeba poznamenat, že výslech je veden též na základě ust. § 84 trestního řádu jako tzv. předchozí výslech před vykonáním domovní prohlídky. Tento předchozí výslech není třeba, jen pokud věc nesnese odkladu a nelze jej provést okamžitě. Ve

---

³¹ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 128-129.

výslechu je vhodné se vyslýchané osoby dotázat, ať se vyjádří k jejímu samotnému zadržení, zdravotnímu stavu apod. Poté se dotyčný seznámí s tím, že bude provedena domovní prohlídka. Dále je vhodné se dotázat, např. jak naložil se získanými finančními prostředky, či zda se v bytě nachází věci důležité pro trestní řízení, které souvisí s jednáním, ze kterého je podezřelý. Případně kde se takové věci nacházejí. Zda je ochoten tyto věci důležité pro trestní řízení dobrovolně vydat a označit je.

Poté probíhá samotná domovní prohlídka, kdy se sepíše seznam zajištěných věcí s přesným určením místa, vyhotoví se protokol o domovní prohlídce, který podepíší všechny zúčastněné osoby, a pachatel se vyjádří k zajištěným věcem.

3.2 Rekognice

Dalším typickým vyšetřovacím úkonem při vyšetřování podvodů je rekognice osob a věcí in natura. Tento úkon slouží nejen ke zjištění totožnosti pachatele znovupoznáním, ale i k určení totožnosti míst, na kterých došlo k jednání pachatele např. interiér motorového vozidla, nemovitosti a určení totožnosti věcí pocházejících z trestné činnosti. Zvláštností tohoto úkonu je zejména skutečnost, že často již byla provedena rekognice pachatele podle fotografie. Poškozený musí tedy před rekognicí in natura jasně uvést znaky, podle kterých pachatele pozná a které nejsou odráženy fotografií, aby nebylo možné zpochybnit výsledky rekognice in natura. V některých případech poškozený náhodně pozná pachatele např. ve veřejných místnostech (vinárna, restaurace apod.) a požádá policejní orgány o zadržení pachatele, nebo zjištění jeho totožnosti. V takovém případě se rekognice již neprovádí, ale poškozený se vyslyší k okolnostem znovupoznání a identifikačním znakům, podle kterých pachatele poznal.³²

Ke každé rekognici se vždy přibírá nezúčastněná osoba, kterou nemůže být jiná obviněná osoba, svědek, poškozený, ani jiný policista. Znovu poznávány mohou být osoby, věci, případně i zvířata. K tomuto procesnímu úkonu je např. v hlavním městě Praze zřízena speciální místnost, která je odhlučněná, opatřená dvojitým oknem, uzavíratelným z obou stran místností, přičemž ze strany místnosti, kde jsou umístěny objekty poznávané je sklo neprůhledné, aby bylo zamezeno jakémukoli kontaktu mezi osobou poznávající a poznávanou. Je velmi důležité organizačně zabezpečit, aby osoby

---

³² STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2006, s. 52-53.

poznávané a poznávající nepřišly do styku. Tyto osoby je taktéž vhodné řádně poučit, kam a v jakou dobu se mají k rekognici dostavit, stejně tak jejich advokáty a zejména obhájce, neboť v praxi se staly případy, kdy obhájce s ohledem na jeho znalost místa předmětné speciální místnosti určené k rekognici účelově zmařil tento procesní úkon. Nedbal pokynů policejního orgánu a společně s podezřelou osobou se účelově dostavil na místo rekognice, kde došlo k setkání všech zájmových osob.

Poznávací osoba musí být před provedením samotné rekognice vyslechnuta. Cílem tohoto výslechu je popsat charakteristické znaky objektu, který má být poznán. Před rekognicí je dále nutno takovou osobu řádně poučit o jejích právech a povinnostech, vysvětlit jí průběh a celou podstatu prováděné rekognice. Poznávané objekty je třeba předvádět ve skupině objektů se shodnými, nebo alespoň druhově podobnými znaky.³³

Celou rekognici je vhodné zadokumentovat fotograficky, kamerovým záznamem, případně zvukově. V praxi se doporučuje sestavit plán rekognice, aby bylo zabráněno organizačním nedostatkům a následným opětovně prováděným rekognicím.

3.3 Expertizy

Při vyšetřování podvodů je v některých případech využíváno znalecké zkoumání z různých oborů. Nejčastěji se využívá expertiza ručně psaného písma za účelem identifikace pisatele dokladů, potvrzení o převzetí finančních částek či věcí. Dalšími z často využívaných expertiz jsou:

- grafické expertizy, za účelem prokázání pozměnění nebo padělání dokladů, uměleckých děl apod.,
- zbožíznalecké expertizy za účelem zjištění hodnoty věcí,
- expertizy z oboru účetnictví v oblasti hospodářské kriminality,
- daktyloskopické expertizy v případech, kdy na věcech nebo listinách byly zajištěny daktyloskopické stopy pravděpodobného pachatele trestného činu,
- expertizy z oboru výpočetní techniky.³⁴

---

³³ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 138-139.

³⁴ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2006, s. 53.

Expertizy mají při prokazování majetkové trestné činnosti v oblasti podvodů své nezastupitelné místo a mnohdy jsou pachatelé usvědčeni ze spáchání daného trestného činu právě až na základě výsledků znaleckého zkoumání.

Využívání odborných poznatků při vyšetřování trestné činnosti podvodů poskytuje orgánům činným v trestním řízení, ale i ostatním subjektům, značné možnosti k objasnění prověřovaných skutečností. Díky využívání technických prostředků, postupů a odborných znalostí znalců lze úspěšně vyřešit mnohé okolnosti a na základě nich pak zjistit objektivní pravdu. Znalecký posudek případně odborné vyjádření je vyžadován v těch případech, kdy pro objasnění věci jsou potřebné odborné znalosti z požadovaného oboru, kterým nedisponuje policejní orgán a znalecký posudek tak v rámci trestního řízení nabývá vysoké důležitosti a stává se tak mnohdy hlavním důkazním prostředkem.³⁵

Při znalecké činnosti se znalec neobejde bez úzké spolupráce s orgány činnými v trestním řízení. Při zpracování znaleckého posudku musí vycházet z dostupných informací, které na místě trestného činu zajistil policista, tedy zpravidla kriminalistický technik, či kriminalistický expert. Při vypracovávání znaleckého posudku je vázán otázkami, které jsou mu předloženy policejním orgánem, které musí být přesné a lze na ně náležitě odpovědět.³⁶

---

³⁵ CHMELÍK, J. *Znalecké dokazování*. Praha, 2001, s. 3.

³⁶ CHMELÍK, J., PORADA, V. *K problematice požadavků orgánů činných v trestním řízení na znaleckou expertizu ve vztahu k možnostem soudních znalců*. Praha, 2001. s. 171.

4 Analýza vybraných druhů podvodů z praxe

V následujícím textu jsou uvedeny tři konkrétní případy z praxe, které byly vyšetřovány Službou kriminální policie a vyšetřování za využití současných kriminalistických postupů a metod. Všem pachatelům se podařilo danou majetkovou trestnou činnost úspěšně prokázat. Veškeré zde uvedené identifikační údaje týkající se osob, účtů apod. neodpovídají skutečnosti.

4.1 Příklad z praxe: Internetová kriminalita

Počítačová (informační) kriminalita patří mezi formu hospodářské kriminality. Jedná se o velmi specifickou a velmi sofistikovanou formu kriminality, která nemá vždy jen ekonomický rozměr. Hovoříme o ní v souvislosti s využitím počítače k páčání trestné činnosti.

Mezi typické způsoby páčání počítačové kriminality můžeme zařadit protiprávní jednání, kdy si pachatel, většinou zaměstnanec vytváří programy, jejichž pomocí vyvádí peníze z finančního ústavu či firmy na své účty zřízené u jiné banky. Dalšími případy jsou např.:

- pronikání do počítačových systémů (tzv. hacking) a krádež osobních údajů či jiných dat, ničení dat na počítači, nebo zneužívání internetu různými formami,
- zneužívání platebních karet (tzv. carding), kdy pachatel nelegálním způsobem získá potřebné údaje a zneužije je k platbě za zboží či služby pro svou osobu na úkor majitele platební karty,
- podvodné obchodování se zbožím či službami s požadavkem okamžitého placení elektronickou cestou,
- přesměrování telefonického spojení na dražší tarif, zejména při volání na stránky s pornografickým obsahem je uživateli sítě nainstalován tzv. dialer, který bez vědomí uživatele sítě veškeré další spojení přesměrovává na telefonní čísla s dražším tarifem,
- nabízení účasti v různých podvodných hrách, sázkách a loteriích,

- neoprávněné monitorování elektronické komunikace (tzv. sniffing) a další aktivity mající charakter kriminality obecné, jako je šíření pornografie, terorismu či extremistických aktivit, atd.³⁷

Internetová kriminalita je páchána skrytě ve specifickém prostředí počítačových systémů a sítí, kdy zničení důkazního materiálu v počítačích lze provést během několika sekund, např. smazáním dat, či zahrazením důležitých stop speciálními programy. K vysoké latenci počítačové kriminality přispívají doposud legislativně neupravená pravidla pro utajování skutečností souvisejících s přístupem k zájmovým datům, jejich nedostatečná kontrola a ochrana.³⁸

Tato trestná činnost tak bývá dlouhou dobu neodhalena, taktéž s ohledem na jistou anonymitu internetového prostředí.

4.1.1 Seznámení s případem

Případ podvodného jednání se týká přečinu Podvod dle ust. § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku v souběhu s přečinem Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. a), b) odst. 3 písm. a) tr. zákoníku v souběhu s přečinem Poškození cizích práv dle ust. § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a konkrétního trestního spisu realizovaného v praxi. Z obecného hlediska je předmětem podvodu majetek, dále různá práva týkající se oblasti rodinných, pracovních aj. vztahů, kdy v rozebíraném případě jsou předmětem podvodu podvodně vylákané peníze a přihlašovací údaje k jednotlivým uživatelským účtům a emailovým schránkám.

Podvody jsou páchány buď v přímém styku pachatele s poškozeným, nebo nepřímo, např. pomocí písemností či v současné době s oblibou internetu roste počet podvedených uživatelů například na dražebních portálech, jako je např. www.dakro.cz, www.bazos.cz apod. Podvodníci využívají poptávky po určitém zboží a nabízejí jeho opatření. Typickým příkladem může být vylákání informací o různých uživatelských účtech, následném pozměnění údajů v napadených účtech a páchání internetové trestné činnosti na dražebních portálech apod., kterým se zabývám v rozebíraném skutku. V praxi jsem se rovněž setkal s druhy internetových podvodů, kdy se podvodníci snažili

³⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň, 2005, s. 390.

³⁸ MUSIL, J. a kol. *Kriminalistika, vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha, 2001, s. 275.

od uživatelů internetového bankovníctví pod různými smyšlenými legendami vylákat přístupové údaje k účtům za účelem jejich zneužití pro svoje obohacení.

4.1.2 Podvodné vylákání finančních prostředků

Dne 3.4.2013 bylo oznámeno na PČR, že podezřelý Jan Mach, nar. 7.2.1990, v době nejméně od 5.6.2011 do 16.10.2011 získal neoprávněný přístup k několika uživatelským účtům na aukčním serveru Dakro.cz, které zneužil většinou tím způsobem, že neoprávněně změnil čísla bankovních účtů, na které měly být výherci jednotlivých aukcí zasílány finanční prostředky za vyhrané zboží. Následně prostřednictvím napadených uživatelských účtů neoprávněně užil jejich data uložená v počítačovém systému a založil aukce na prodej různého zboží, přičemž peníze požadoval zaslat s různými variabilními symboly na číslo účtu mezinárodní sázkové společnosti Hotwin, č. ú. 2468111122/5500 vedený u Raiffeisenbank a.s., přičemž již od počátku jednal v úmyslu zboží nedodat a peníze využít pro svou vlastní potřebu.

Z počítače vydaného podezřelým vyplynulo, že z něj byly sledovány podvodné aukce, byly v něm uloženy údaje k účtům uživatelů serveru Dakro.cz a současně z něj byly prováděny transakce na stránkách společnosti Hotwin. Dále bylo z logovacích údajů zjištěno, že z počítače bylo přistupováno na webové stránky Poštovní spořitelny. Z důvodu zadokumentování možných přesunů finančních prostředků z účtů společnosti Hotwin na účet u Poštovní spořitelny, byl odtajněn bankovní účet obviněného č. 143442005. Z výpisu účtu je jednoznačně prokázáno, že na něj přicházely různé platby z účtu č. 2468111122/5500 vedeného na společnost Hotwin, a současně je patrné, že podezřelý Jan Mach obchodoval na inzertních aukčních serverech.

Uváděné skutečnosti jsou zřejmé ze spisového materiálu, zejména pak z podání vysvětlení poškozených osob a jimi dodaných písemností, dále pak ze zpráv od společností Dakro.cz a z dalších šetření orgánů PČR. Z provedených výsledků a šetření je zcela zřejmé, že obviněný Jan Mach, nar. 7.2.1990, výše uvedeným způsobem získal neoprávněný přístup k několika uživatelským účtům na aukčním serveru Dakro.cz. Poté v úmyslu způsobit škodu uvedl poškozené v omyl, nedodal objednané a předem zaplacené zboží, čímž ke škodě cizího majetku způsobil škodu v celkové výši 70.000,- Kč. Po stránce objektivní i subjektivní tak naplnil všechny zákonné znaky skutkové podstaty pokračujících přečinů Podvod dle ust. § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku v souběhu

s přečinem Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm a), b) a odst. 3 písm. a) tr. zákoníku v souběhu s přečinem Poškození cizích práv dle ust. § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Obviněný Jan Mach tedy přistoupil do cizích uživatelských účtů na portálu Dakro.cz, přičemž musel znát přihlašovací jména a hesla. Na napadených uživatelských účtech následně založil aukci na prodej zboží a v některých případech i změnil některé z uživatelem oprávněně zadaných údajů (zejména šlo o vytvoření automatické odpovědi v případě úspěšného ukončení uživatelem zahájené aukce, dále o změnu čísla bankovního účtu nebo o změnu čísla bankovního účtu v automatické odpovědi). Ve většině případů pachatel pronikl také do e-mailové schránky příslušného uživatele, ze které poté komunikoval s výherci aukcí jménem jejího skutečného uživatele. Ve většině případů si nechával peníze zasílat na účet společnosti Hotwin, č. ú. 246811122/5500 vedený u Raiffeisenbank a.s., pod různými variabilními symboly, přičemž zboží, jež bylo předmětem aukce, nikdy nedodal a podle všeho ani dodat nehodlal.

Společnost Hotwin provozuje internetový sázkový portál, který má mimo jiné také českou mutaci a pro české uživatele i bankovní účet u Raiffeisenbank a.s. Uživatel, který se na portálu Hotwin.com zaregistruje, si může dobít svoje uživatelské konto několika způsoby včetně bankovního převodu. Každý uživatelský účet portálu Hotwin.com má přidělen jedinečný číselný kód, který musí být v případě bankovního převodu zadán jako variabilní symbol platby, a tak dojde k přírůstku platby na příslušný uživatelský účet. Klíčovou rolí v celém případě a toku financí tedy hrají variabilní symboly reprezentující uživatelské účty portálu Hotwin.com.

Z průběžného šetření k případu je zřejmé, že obviněný Jan Mach, nar. 7.2.1990, měl zřízeno více takových uživatelských účtů. Z výpisu uvedeného bankovního účtu č. 246811122/5500 vedeného na společnost Hotwin za inkriminované období bylo zjištěno a zadokumentováno, že na něj byly jednoznačně připsány jednotlivé částky, jež uvedli poškození ve výpovědích. Na základě výše uvedených skutečností byl vyslechnut obviněný Jan Mach, který popřel, že by se podvodného jednání účastnil. Na výzvu dle § 78 odst. 1 trestního řádu vydal svůj stolní počítač, který byl následně předán znalci z oboru kybernetika a výpočetní technika ke zkoumání. V zajištěném počítači v seznamu historie prohlížených internetových stránek zjištěn přístup na stránky www.sazacka.net/forum/Hotwin ze dne 20.1.2011, kde byl hledán výraz „nejde výplata na účet“ nebo na stránky www.bogle.com ze dne 14.07.2011, kde byl hledán výraz „výplata chyba“. K tomu se nabízí hypotéza, že obviněný Jan Mach, nar. 7.2.1990, si

nechal peníze zasílat na uživatelský účet nebo účty Hotwin, kde při registraci byly zadány smyšlené údaje, a proto se nemohl k finančním prostředkům dostat.

Z historie prohlížených webových stránek je zřejmé, že uživatel na zkoumaném PC opakovaně sledoval zájmové podvodné aukce na portálu Dakro.cz. Dále je z historie prohlížení webových stránek zřejmé, že uživatel na zkoumaném PC denně opakovaně přistupoval na portál Dakro.cz, a to od 25.03.2011, tj. od počátku celé zajištěné historie. Dále je z historie prohlížení webových stránek zřejmé, že uživatel na zkoumaném PC v průběhu roku 2011 opakovaně přistupoval na portál Hotwin.com, kde se přihlašoval k hernímu účtu a pohyboval se na těchto stránkách v sekci, kde se volí způsob výplaty. Proces, kterým zřejmě byly získány přístupové údaje k uživatelským účtům na portálu Dakro.cz a k e-mailovým schránkám je popsán ve znaleckém posudku, str. 4-5. Jednalo se o internetové stránky s nabídkou zaslání testovacích vzorků parfémů zdarma, které však vyžadovaly registraci s vyplněním uživatelského jména a hesla. Jelikož mnoho uživatelů vyplňuje při registracích k různým internetovým službám vždy stejné údaje, mohl správce dotčených internetových stránek tyto údaje využít v některých případech k přístupu do cizích uživatelských účtů např. e-mailových schránek nebo uživatelských účtů na portálu Dakro.cz. K dotčeným stránkám www.test-parfeme.cz byla oslovena spol. Kalus spol. s r.o. Stránky si založil uživatel s kontaktním e-mailem bot@centrum.cz dne 4.3.2011 z IP adresy spol. Panc, kdy uvedený e-mail byl užíván osobou obsluhující zkoumaný PC.³⁹

4.1.3 Součinnost se znalcem z oboru kybernetika

V rámci součinnosti byl vypracován znalecký posudek z oboru kybernetika, odvětví výpočetní technika, který jasně prokazuje, že ve zkoumaném počítači byly nalezeny nainstalované aplikace Power Email Harvester a Super Email Harvester. Úkolem těchto aplikací je automatizovaně zkoušet různé přihlašovací údaje, tedy software sloužící k prolamování hesel. Uživatel používal k návštěvě webových stránek mimo jiné prohlížeč Tor Browser, prohlížeč Mozilla Firefox šířený spolu s klientem sítě Tor tak, aby prohlížení webových stránek probíhalo prostřednictvím této anonymizační sítě (aplikace sloužící ke skrytí identifikace IP adresy).

---

³⁹ POLICIE ČR. Služba kriminální policie a vyšetřování, 5. oddělení obecné kriminality, Trestní spisové materiály.

Proti obviněnému rovněž svědčí skutečnost, že před vydáním počítače spustil aplikaci CCleaner, která slouží rovněž k tomu, že vymaže historii a cookies soubory z internetových prohlížečů, smaže historii naposledy otevřených a spouštěných souborů. Činnost této aplikace však byla v řádu několika sekund přerušena policejním orgánem.

4.1.4 Vyhodnocení případu

Obviněný Mach ve věci podvodného jednání na internetu podal vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 5 trestního řádu, kdy na podkladě zjištěných skutečností bylo zahájeno jeho trestní stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu. Následně byly shromážděny výslechy poškozených osob prakticky z území celé České republiky a po řádném zadokumentování věci byl obviněný vyrozuměn o možnosti prostudovat trestní spis dle ustanovení § 166 odst. 2 trestního řádu, čehož nevyužil. Poté byl podán návrh na podání obžaloby obviněného dle ustanovení § 166 odst. 3 trestního řádu.⁴⁰

Tento skutek bych vyhodnotil jako vysoce rizikový, neboť za použití současných metod a prostředků bylo pro vyšetřovatele velmi obtížné v rámci internetové sítě ztotožnit a usvědčit pachatele. Kvůli vysokému počtu poškozených osob byly Policií České republiky při šetření dané věci vynaloženy značné prostředky a lidské zdroje. Usvědčení pachatele se podařilo realizovat na základě shromáždění velkého množství informací, zvolení správné taktiky a strategie při postupu v daném případě.

4.2 Příklad z praxe: Padělání vstupenek

Při páchání podvodů mají významné postavení písemnosti (listiny, dokumenty, doklady aj.). Pojem padělání a pozměňování listin a dokumentů zahrnuje všechny formy tradičních i moderních (elektronických) dokumentů, které jsou většinou jak stopou, tak i nositelem stopy. Proto je třeba s nimi zacházet s největší opatrností.⁴¹

Další praktický případ podvodného jednání se týká popisu a analýzy přečinu podvodu dle ustanovení § 209 odst. 1 trestního zákoníku spáchaného ve

---

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (trestní řád). [online databáze] 1961 [cit. 2. ledna 2015]. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

⁴¹ HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kol. *Praktická kriminalistika*. Praha, 2006, s. 62.

spolupachatelství dle ustanovení § 23 trestního zákoníku a konkrétního trestního spisu realizovaného v praxi. V rozebíraném skutku jsou předmětem podvodu podvodně vylákané peníze. Typickým příkladem může být nabízení falešných lístků na významné fotbalové utkání.

4.2.1 Seznámení s případem

Dne 2.6.2011 bylo oznámeno na PČR, že na pokladně u stadionu Olympie byly předloženy falzifikáty lístků na fotbalové utkání ligy mistrů mezi FC Viktoria Plzeň a FC Barcelona. K pokladnám se dostavila hlídka PČR, která byla kontaktována poškozenými, kteří si zakoupili předmětné falzifikáty lístků. Na základě tohoto zjištění byli poškození vyslechnuti k osobě pachatele, kdy sdělili, že zakoupili 3 ks lístků za celkovou částku 7.500,- Kč, tedy 2.500,- Kč za jeden lístek. K osobě podezřelé vypověděli, že se jednalo o ženu ve středním věku, která měla blondřaté vlasy a kratší světlý kabát, byla tmavší pleti. Lístky zakoupili před stadionem Olympie. O lístcích se dozvěděli přes internet, kdy se následně spojili s prodejcem a tyto lístky zakoupili od popsané ženy. Dále sdělili, že by ženu poznali a že mají telefonní číslo, na kterém ji kontaktovali.

Následně bylo po vyhodnocení situace dohodnuto, že ji poškození zkusí kontaktovat s tím, že by měli zájem o zakoupení dalších dvou lístků. Kontaktovaná žena uvedla, že již není u stadionu, ale že lístky mohou zakoupit v ulici Velká na Praze 10. Následně se hlídka PČR společně s jedním z poškozených, který kontaktoval ženu, přesunuli na smluvené místo. Na smluvené místo přišla žena, která telefonovala, a po chvíli přijelo vozidlo škoda Fabia, červené barvy. Žena přistoupila k tomuto vozidlu a od řidiče si vzala obálku. Poté se vrátila zpět k poškozenému a policistům a nabídla jim dva lístky za cenu 5.000,- Kč. Při předání padělaných lístků byla zadržena dle ustanovení § 76 odst. 1 trestního řádu v 19:30 hodin hlídkou PČR. Během zadržení podezřelá odhodila na zem 3 ks lístků, které byly hlídkou zajištěny spolu se dvěma lístky, které nabídla poškozenému k prodeji.

Podezřelá byla hlídkou eskortována k pokladnám stadionu Olympie, kde byla ověřena pravost zajištěných vstupenek, a bylo zjištěno, že se jedná o falzifikáty. Při zadržení a eskortě nebyly použity donucovací prostředky ani pouta a podezřelá šla s hlídkou dobrovolně, nedošlo tak ke zranění ani ke škodě na majetku. Poškození

dobrovolně vydali falzifikáty vstupenek v souladu s ustanovením § 78 trestního řádu k dalším opatřením. Podezřelá byla následně eskortována na místní oddělení Policie ČR, kde podala vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 5 trestního řádu. O zadržení byla telefonicky vyrozuměna dosahová státní zástupkyně OSZ pro Prahu 10, která postup akceptovala. Následně byla podezřelá eskortována na Stálou výjezdovou skupinu SKPaV Praha 4, Sdružení 1, kde byly provedeny identifikační úkony jako fotografování, sejmutí daktyloskopických otisků a odebrání biologického materiálu (bukální stěr).

Následně bylo zahájeno trestní stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu obviněné Máslové a Syrového (řidiče MV) jako obviněných ze spáchání přečinu podvodu podle ustanovení § 209 odst. 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství dle ustanovení § 23 trestního zákoníku, kterého se měli dopustiti tím, že dne 1.1.2012 uveřejnili na internetovém portálu www.Dakro.cz inzerát o prodeji 2-3 ks vstupenek na utkání ligy mistrů mezi celky FC Viktoria Plzeň a FC Barcelona, kus za částku 2.500,- Kč. V inzerátu uvedli telefonní kontakt obviněné Máslové. Tyto vstupenky s legendou, že je obdržela od zaměstnavatele, obviněná Máslová týž den, poté co byla kontaktována poškozenými v době mezi 17:15 hod až 19:30 hod, v úmyslu se obohatit, prodala tyto vstupenky jako pravé v Praze 10, v ulici Velká v blízkosti OC Olympia poškozeným poté, co je převzala od obviněného Syrového, který obviněnou Máslovou na místo schůzky přivezl motorovým vozidlem značky Fabia, za celkovou částku 7.500,- Kč.

Následně bylo na vstupním terminálu stadionu zjištěno, že se jedná o padělky. Další dvě padělané vstupenky pak týž den v době kolem 19:30 hod v Praze 10, v ulici Ruská nabídla k prodeji policistům SKPaV Praha IV., kteří obviněnou Máslovou v rámci opatření k zadržení kontaktovali prostřednictvím poškozeného, a to za částku 5.000,- Kč. K prodeji nedošlo, neboť obviněná byla dle § 76 odst. 1 trestního řádu zadržena a při zadržení odhodila další tři padělané vstupenky na zem, kde byly zajištěny. Oba obvinění tak společným jednáním, v úmyslu se obohatit, uvedli poškozené v omyl a způsobili tak škodu nikoliv nepatrnou.

V průběhu vyšetřování byly zjištěny další poškozené osoby, z toho důvodu byly vyslechnuty dle ustanovení § 158 odst. 5 trestního řádu. Dále byly zajištěny záznamy z kamerových systémů, které byly vyhodnoceny. Následně byl ustanoven další podezřelý, pan Tomek, který prodával obdobné padělané lístky na stejné fotbalové utkání. Tento podezřelý sdělil, že padělky získal od své přítelkyně Novákové.

4.2.2 Šetření a součinnost s Kriminalistickým ústavem Praha

Operativním šetřením bylo zjištěno a zadokumentováno, že paní Nováková, je zaměstnána ve firmě LOKO jako kreativní grafička, kdy její přítel pan Tomek při podání vysvětlení uvedl, že předmětné zfalšované lístky získal právě od osoby Novákové.

Z toho důvodu bylo provedeno šetření ve firmě LOKO. Uvedená firma se zabývá službami ofsetové tiskárny, knihárny, DTP a grafického studia. Šetřením bylo zjištěno, že ve výrobní hale uvedené firmy se nachází xeroxová tiskárna Xerox Lour 500, na které je možné takový lístek v obdobné kvalitě vytisknout (tedy je zde eventuelní možnost lístek padělat). Jedná se o ofsetovou tiskárnu s nestandardními rozměry cca. 8X2X2 metry a dle majitele firmy jsou v celé ČR pouze dvě takové tiskárny. Následně byly zajištěny pro potřeby PČR celkem 3 kontrolní výtisky testovacího obrázku: test print sample colour 1-2 ve formátu pdf z uvedené tiskárny k dalšímu porovnání a zkoumání. Proto byl v souladu s ustanovením dle § 105 odst. 1 trestního řádu zažádán Kriminalistický ústav Praha, jako ústav kvalifikovaný pro znaleckou činnost a vědecký ústav ve smyslu § 21 odst. 2 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v oborech elektrotechnika, chemie, kriminalistika, písmoznalectví a strojírenství o zpracování odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví technické zkoumání dokladů a písemností.

Za účelem zpracování odborného vyjádření byly zaslány k posouzení nebo k porovnání v kriminalistických sbírkách na KÚ Praha jeden originální lístek, 20 ks zajištěných padělaných lístků a 3 ks kontrolních výtisků testovacího obrázku: test print sample colour 1-2 vytisknuté z předmětné tiskárny XEROX LOUR 500. Provedeným zkoumáním předloženého materiálu bylo zjištěno, že originální vstupenka byla vyrobena flexografickým tiskem zadní strany a části přední strany, kde je barevný obraz. Textové části obrazu včetně čárového kódu na přední straně jsou provedeny termosublimačním tiskem.

Padělané vstupenky jsou oproti originálnímu vzoru tištěny kompletně barevným elektrografickým tiskem po obou stranách. Grafické zpracování obrazu v horní části přední strany vstupenky se liší od předloženého originálu, stejně jako vykreslení písma. Na všech sporných vstupenkách se opakuje shodné číslo vstupenky, které je pak na pravé straně u čárového kódu průběžně pozměněno. Čárový kód včetně data vyhotovení však zůstává u padělků nezměněn.

Na základě uvedených shod bylo zjištěno, že všechny zajištěné padělky byly tištěny na základě jedné shodné obrazové předlohy. Obrazovou analýzou tiskových prvků se podařilo nalézt znaky vhodné k individuální identifikaci tiskového zařízení a určení typu použité laserové tiskárny. Všechny výtisky sporných vstupenek obsahují shodné individuální znaky a byly vyhotoveny na jednom tiskovém zařízení výrobce FUJI MATOX 1000. Z toho důvodu bylo prostřednictvím EUROPOLU zažádáno o lustraci použitého tiskového zařízení, kdy bylo zjištěno výrobní číslo předmětného zařízení, včetně místa dodání do ČR výrobcem. Analýzou srovnávacích výtisků byly zjištěny rovněž individuální znaky tisku. Nalezené znaky však vizuálně nekorespondují se spornými výtisky. Sporné padělky vstupenek tak s největší pravděpodobností nebyly vyhotoveny na vytipovaném zařízení XEROX LOUR 500. Dále bylo zjištěno, že padělané vstupenky byly zhotoveny na základě jedné předlohy, papír padělků se liší od papíru originální vstupenky i od papíru srovnávacích testovacích výtisků.⁴²

4.2.3 Vyhodnocení případu

V současné době je podezřelý Tomek umístěn ve vazbě - věznice Pankrác, Praha 4, a to pro trestný čin těžké ublížení na zdraví, kdy poškozenou je mimochodem jeho přítelkyně z popisovaného případu, Nováková. Z tohoto důvodu byla součástí SKPaV, 3. OOK v souvislosti s uvedeným dle ZPPP č. 103/2013 čl. 52 zažádána o vydání písemného souhlasu k provádění procesních úkonů u podezřelého Tomka s kladným stanoviskem. Podezřelý ve věci prodeje falešných lístků podal vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 5 trestního řádu, kdy na podkladě zjištěných skutečností bylo zahájeno jeho trestní stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu. Co se týká obviněných Máslové a Syrového, byli tito vyrozuměni o možnosti prostudovat trestní spis dle ustanovení § 166 odst. 2 trestního řádu, čehož nevyužili, následně byl podán návrh na podání obžaloby obviněných dle ustanovení § 166 odst. 3 trestního řádu.

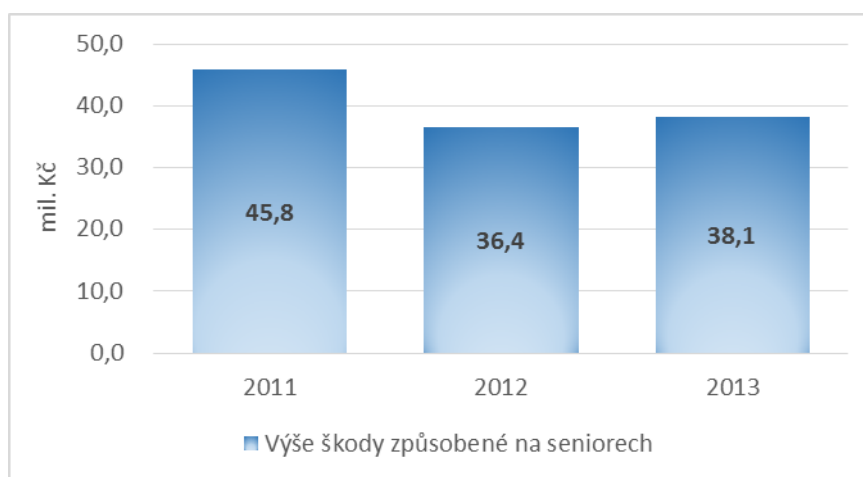
⁴² POLICIE ČR. Služba kriminální policie a vyšetřování, 5. oddělení obecné kriminality, Trestní spisové materiály.

4.3 Příklad z praxe: Podvody na seniorech, legenda „VNUK“

Kriminalita páchaná na seniorech je sledována od roku 2011, od kdy jsou v elektronickém systému evidence trestního řízení tzv. ETR tyto případy označeny příznakem „SENIOR“. Často je páchají organizované skupiny, které používají stále sofistikovanější způsoby, přičemž za nimi stojí zkušení právníci. Může se jednat o rodinné klany s mezinárodním zastoupením, ale i o jednotlivce.⁴³

V jednotlivých případech okrádání penzistů se často jedná o poměrně výhodný „byznys“. Ukradeny bývají desetitisíce i statisíce korun. Celková výše škody, která byla zjištěna u okradených seniorů v jednotlivých letech je patrná z následujícího grafu.

Graf 2: Výše škody způsobená na seniorech v letech 2011 - 2013⁴⁴

V důsledku zvýšeného nápadu majetkové trestné činnosti páchané na seniorech vznikl v roce 2012 na území hlavního města Prahy pracovní tým „SENIOR“. Tento oficiálně skončil v roce 2013, avšak spolupráce mezi policisty trvá nadále a měsíčně se konají porady zástupců Obvodních ředitelství policie Prahy I-IV, analytiků a zástupců odboru tisku a prevence.

V praxi to funguje tak, že k nahlášeným případům, kdy je podvodným způsobem okraden senior, je neprodleně vyslána hlídka uniformované policie a stálá výjezdová skupina služby kriminální policie a vyšetřování, která je složena z operativce a kriminalistického technika. Dále se na místo zpravidla dostavují policisté za problematiku majetkové trestné činnosti z týmu „SENIOR“. V případě, že policisté

⁴³ TAUCOVÁ Z. Důvěřivý tvor: senior. *Policista*. 2014, č. 10, s. 9.

⁴⁴ TAUCOVÁ Z. Důvěřivý tvor: senior. *Policista*. 2014, č. 10, s. 10.

zjistí, že je poškozený senior schopen vybavit si podobu pachatele, sestaví společně na specializovaném pracovišti nejpozději do týdne tzv. identikit. Jedná se o skládaný portrét osoby pachatele, neboli v odborné terminologii výsledek portrétní imaginace osoby. Policie taktéž disponuje databází pachatelů majetkové trestné činnosti na seniorech, což je významné z hlediska dokumentace páchaní trestné činnosti i v dalších krajích na území celé České republiky.⁴⁵

Na místě činu je důležitá precizní práce kriminalistického technika, který zajišťuje kriminalistické stopy. Jedná se zejména o zajištění biologického materiálu tzv. stěry z madel skříní, šuplíků, stoupaček, radiátorů apod. s ohledem na legendu užitou pachatelem a následné systémové porovnávání profilů DNA s národní databází, případně s konkrétní podezřelou osobou. Dále se v praxi částečně osvědčil sběr pachových stop v případech, kdy si pachatel například sedl do křesla. Taková stopa je však v důkazním řízení brána jako nepřímý důkaz, čili je zapotřebí shromáždit vícero obdobných nepřímých důkazů, které v provázaném řetězci tvoří ucelenou soustavu, jejíž články na sebe logicky navazují a vedou tak nepochybně k určitému závěru o dokazované věci.

Pachatelé ve většině případů používají stejný modus operandi, neboli stejný či obdobný způsob páchaní této trestné činnosti. Pachatel si zvolí určitou legendu a svým téměř hereckým výkonem svou oběť, tedy seniora přesvědčí, aby jej pustil do bytu a vědomě, či nevědomě ukázal, kde má peníze uschovány. Mezi nejčastěji užívané legendy patří:

- „Pracovník energetické společnosti“ přinese seniorovi přeplatek za energie. Bohužel u sebe zrovna nemá drobné, má jen pětistícikorunu. Seniore, můžeš mi rozměnit a ukázat, kde si schováváš své úspory?
- „Zástupci města“ montují bezpečnostní zámky, v této ulici dochází ke zvýšenému počtu krádeží. Má senior zájem? Zámek není moc drahý, ale opět pachatel nemá drobné, nebo jeden z dvojice pod záminkou návštěvy toalety prohledá vytipovaná místa, kde bývají úspory schované.
- „Policista“ sleduje seniora, jak vystupuje z tramvaje, sleduje ho k domu, tam jej osloví, že si jde pro pokutu. Senior se brání, že má MHD zdarma, peníze však policistovi vydá. Případně policista navštíví seniora v jeho obydlí pod legendou údajné krádeže v domě a v době, kdy vystrašený senior kontroluje místa úschovy

---

⁴⁵ TAUCOVÁ Z. Důvěřivý tvor: senior. *Policista*. 2014, č. 10, s. 10.

peněz a cenností, si tyto peníze z míst již známých přivlastňuje.

- „Vnuk“ volá na pevnou linku: „Ahoj babi, to jsem já!“ „To jsi ty, Mirku?“ „Jo to jsem já.“ Vnuk, který nyní zná i jméno opravdového vnuka, je právě v autobazaru, kde objevil auto za výhodnou koupi. Žádá seniora o peníze, ale bohužel musí v bazaru počkat, aby mu auto neprodali. Ale pošle kamaráda, který řekne určité domluvené heslo. Senior následně bez jakéhokoli podezření předá pachateli i několikatisícové částky. Pokud peníze nemá doma, pachatel s ním dojde vybrat peníze do bankovního ústavu.
- „Žena s dítětem“ má žízeň. Nebo potřebuje na záchod. A nemůže jít jinam než do bytu seniora, který při té příležitosti jeden z dvojice pachatelů důkladně prohlédne.
- V domě je údajně porucha televizního či internetového signálu. „Opravář“ volá, že se dostaví např. do půl hodiny a u seniora v bytě vše zkontroluje. A skutečně je potřeba něco opravit, a to za určitou minimální zálohu. Následně z odtajněné skrýše zmizí celoživotní úspory.
- „Cizinec v nouzi“ má příbuzného v nemocnici, potřebuje akutně operaci, ale nemá hotovost. Pokud mu senior půjčí několik desítek tisíc korun, nechá mu jako zástavu tašku s elektronikou. Pro makety a různé bezcenné napodobeniny elektroniky si však už nikdy nepřijde. Někdy u seniora nechá ruličku bankovek, ve skutečnosti se však jedná o ruličku papírků s pravou bankovkou cizí měny jen nahoře.
- Senior má na domě zrezné okapy, „parta zahraničních dělníků“ mu je ráda vymění za výhodnou cenu. Náklady za opravu však závratně stoupají a konečná cena je v desetitisících korun. Senior částku dělníkům vyplatí, neboť z nich má strach.
- Pachatel chtěl navštívit rodinu bydlící nad seniorem (jejíž jméno si přečetl na domovním zvonku), ale zrovna nejsou doma. Ptá se tedy seniora, zda by si mohl u něj doma napsat vzkaz. Senior pachatele pozve do svého bytu a ten mu odcizí peníze ukryté na obvyklých místech.⁴⁶

---

⁴⁶ TAUCOVÁ Z. Důvěřivý tvor: senior. *Policista*. 2014, č. 10, s. 11.

4.3.1 Seznámení s případy využívající legendu „VNUK“

Případy podvodů páchaných na seniorech pod legendou Vnuk, se začaly na území hlavního města Prahy ve větší míře objevovat na přelomu roku 2009 a 2010. Nebylo výjimkou, že policie v jeden den obdržela i několik telefonátů od seniorů s tím, že jim bylo voláno jejich údajným příbuzným, který potřeboval peníze na údajně výhodný nákup nového motorového vozidla.

Legenda Vnuk se vyznačuje svou naprostou sofistikovaností při páchání této trestné činnosti. Podvod spočíval v tom, že senior, v devadesáti procentech případů se jednalo o ženu, přijal během dne na své pevné telefonní lince hovor. V telefonu se jako volající ozval buď mužský, nebo ženský hlas, který ihned začal seniorce tykat, přičemž první oslovení znělo: „Ahoj babi, to jsem já.“ Senioři samozřejmě netušili, o koho se jedná, jelikož hlas byl jako by poškozen nachlazením a z příbuzných seniorů nebylo možné někoho identifikovat. Senioři tedy zareagovali většinou stejným způsobem a zeptali se přímo na jméno, např.: „To jsi ty Tomáši?“ Po této nápovědě ihned pachatel využil situace a řekl: „Ano, to jsem já Tomáš.“ Takto již během tří vět nabyl senior přesvědčení, že jedná zpravidla se svým vnukem.

Následně se hovor začal vyvíjet tím způsobem, že se neznámý hlas opatrně ptal na to, jak se senior má. Po konečném utvrzení seniora, že jedná se svým příbuzným, začal hlas naznačovat, že potřebuje peníze na nákup nového vozidla, a zda by nebylo možné, aby senior finanční hotovost zapůjčil. Pachatel většinou požádal rovnou o částku 50.000,-Kč.

V případě, že senior ani v této chvíli podvod neodhalil a reagoval pozitivně, začal pachatel částku zvyšovat. Začal se vyptávat, zdali nemá senior doma ještě více peněz a případně kolik, a jak je pro tuto trestnou činnost typické, začal pachatel vzbuzovat v dotyčném velký pocit naléhavosti. Naléhavost vzbuzoval pachatel tím způsobem, že neustále opakoval, že má úžasnou příležitost koupě vozidla, ale že v bazaru, kde se nyní nachází, za chvíli zavírají. Pokud by nebyla do této doby složena alespoň záloha na vozidlo, byla by výhodná koupě pryč. Nebylo výjimkou, že senior přiznal držení hotovosti ve výši 200.000,-Kč a více.

Pokud senior reagoval opět pozitivně, řekl mu pachatel do telefonu, že on si pro peníze nemůže přijít, že musí čekat v onom bazaru a že se bazar nachází daleko od místa pobytu seniora. To ale, že není problém, jelikož si pro peníze pošle velice dobrého kamaráda, kterému naprosto věří. Pro zvýšení důvěryhodnosti sdělil i jeho jméno

a senior byl ještě upozorněn na to, aby nikomu jinému než člověku tohoto jména peníze nedával. Nebylo výjimkou, že toto vše probíhalo v rámci několika telefonátů, kdy pachatel doslova bombardoval potencionální oběť opakovanými telefonáty, aby ji neustále udržoval v napětí. Neustále udával nové instrukce, jako např., aby byly peníze vloženy do několika obálek apod. Senior byl v telefonátech také upozorňován na to, aby nikomu z dalších příbuzných o této záležitosti neříkal, jelikož se jedná o překvapení a volající příbuzný chce být první, kdo nové vozidlo ukáže zbytku rodiny.⁴⁷

Po několika minutách ustavičného volání najednou řekl volající, že již může jít senior dolů a předat kamarádovi nebo kamarádce peníze. Někdy již údajný kamarád příbuzného zazvonil u vchodových dveří seniora. Senior poté vzal mnohdy veškeré naspořené úspory a šel před dům předat peníze dotyčnému kamarádovi. Před vchodovými dveřmi už stál nějaký člověk, který řekl pouze, že je od vnuka seniora, převzal peníze a rychlým krokem odcházel pryč.

V některých případech se po návratu seniora do domu či bytu pachatel telefonicky opět ozval a utvrdil seniora, že peníze již obdržel, že moc děkuje a že nejpozději do druhého dne zapůjčené peníze vrátí. Seniori pak takto až teprve po několika dnech, kdy se sami začali pátrat u dotyčného příbuzného po penězích, dozvěděli, že se stali obětí podvodu.

4.3.2 Vyhodnocení případů

V několika případech, zejména po obeznámení veřejnosti s tímto druhem této trestné činnosti, se několika pohotovým seniorům podařilo zareagovat a než došlo k osobnímu kontaktu s údajným kamarádem příbuzného, kontaktovali policii, která se na místě rozmístila, a pachatele se pak podařilo zadržet přímo při přebírání podvodně vylákaných peněz. V blízkosti pak bylo nalezeno i vozidlo, kde seděli spolupachatelé osoby přebírající peníze. Zpravidla se jednalo o čtyři muže, či tři muže a jednu ženu. Ve vozidle měli přesně rozděleny role, kdo řídí, kdo vyhledává kontakty na seniory (kontakty byly vyhledávány podle elektronických telefonních seznamů na internetu, kde se pachatelé řídili podle lokalit a dle archaických křestních jmen) a kdo seniorům volá.

---

⁴⁷ POLICIE ČR. Služba kriminální policie a vyšetřování, 5. oddělení obecné kriminality, Trestní spisové materiály.

Pachatelé této trestné činnosti jsou vždy olašští Romové pocházející z Ostravska. Byly zaznamenány i případy, kdy se jednalo o členy této komunity, avšak pocházející z Polska nebo Slovenska.

5 Návrhy preventivních opatření

V této kapitole jsou naznačeny možnosti potlačování předmětné trestné činnosti a dále jsou zde navrhována opatření k efektivnějším postupům vyšetřování dané problematiky a opatření v oblasti prevence.

5.1 Systémová opatření v rámci Policie České republiky

Podvodníci neustále vymýšlejí nové způsoby a praktiky zejména v souvislosti s vývojem moderních informačních technologií, tj. především internetu a stále více využívanou elektronickou komunikací. S těmito technologiemi se pojí stále častěji slyšitelná tzv. kybernetická kriminalita.

V rámci Policie ČR vznikají na území České republiky specializovaná pracoviště zabývající se prověřováním a zejména vyšetřováním počítačové kriminality. Nejvyšší nápad trestné činnosti v oblasti kybernetické kriminality je však zaznamenáván na území hlavního města Prahy, kde v současné době působí tzv. skupiny informační kriminality, které však fungují omezeně pouze jako podpůrné součásti. V rámci své působnosti zajišťují všem policejním útvarům podporu, a to prostřednictvím Útvaru zvláštních činností, v podobě prolamování emailových schránek a telefonních čísel, zjišťování IMEI mobilních telefonů, provozních a lokalizačních údajů, zajišťování odposlechů, příp. vyžadují informace od telefonních operátorů a jiných subjektů apod.

Vzhledem k současnému stavu autor navrhuje, aby na území hlavního města Prahy byla z důvodu rychlosti a efektivnosti zřízena jednotlivá specializovaná pracoviště s odborně vyškoleným personálem. Ta by byla primárně určena k vyšetřování internetové kriminality, neboť v současné době je tato kriminalita vyšetřována na různých základních útvarech pracovníky, kteří nejsou v rámci svých odborných znalostí a zkušeností náležitě připraveni na boj s tak závažným a prudce se rozvíjícím druhem kriminality. Dále je nutno podotknout, že se zřízením daných specializovaných pracovišť, by měl být též spojen nábor specialistů z oblasti IT. Vzhledem k současným platovým poměrům těchto specialistů v civilní sféře by pak bylo nutné rovněž náležitě systémově upravit jejich platové ohodnocení.

5.2 Preventivní opatření proti podvodům páchaným na seniorech

V současné době jsou realizována různá preventivní opatření s doporučujícími radami, jak se vyhnout podvodům zaměřenými právě na seniory a další ohrožené osoby. Tato opatření jsou prováděna formou různých informačních letáků, informací v regionálních i celostátních médiích, besed a přednášek, kde jsou senioři na tato nebezpečí upozorňováni. Trestných činů páchaných na seniorech však přibývá.

Senioři patří k jedné z nejvíce ohrožených skupin osob zejména v souvislosti s majetkovou trestnou činností. Starší lidé, lidé se zdravotním handicapem, lidé důvěřiví, lidé žijící osamoceně a slabé ženy se často stávají obětí podvodníků a zlodějů, kteří se pod různými záminkami dostávají do jejich blízkosti a velmi často přímo do jejich obydlí. Podvodem nebo krádeží je připraví mnohdy o celoživotní úspory, někdy se setkáváme i s fyzickým napadením.⁴⁸

S ohledem na výše uvedené zůstává dle názoru autora preferovaným řešením problému především preventivní osvěta zaměřená na širokou veřejnost. Senioři včetně jejich příbuzných by měli být informováni o možných způsobech podvodného jednání prostřednictvím televize a tisku. Preventivní opatření by měla být zaměřena také na další informativní kanály, které jsou určeny spíše pro starší posluchače. Doporučující rady by mohly být prezentovány zejména na rádiových stanicích zaměřených na seniory. Dalším z možných preventivních opatření je rozmístění informačních letáků a etiket, preferovanými místy pro tato umístění jsou jednotlivé úřady, pobočky České pošty a v neposlední řadě též ordinace a čekárny lékařů a lékárn, kde jsou senioři častými návštěvníky. Všechna tato preventivní osvěta týkající se podvodného jednání páchaného na seniorech by však měla být cílena nejen na seniory samotné, ale rovněž na jejich příbuzné, kteří jsou s nimi v blízkém kontaktu.

Z hlediska legislativy a soudního řízení autor navrhuje, aby pachatelům, kteří se dopouštějí tak závažné majetkové trestné činnosti na oslabených osobách, nebyly ukládány jen podmíněné tresty, nebo tresty při dolní hranici trestní sazby, ale naopak v horní hranici trestní sazby.

Dalším navrhovaným opatřením je větší součinnost městských částí a jednotlivých obcí s Městskou policií a útvaru Policie České republiky. V rámci této

---

⁴⁸ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Projekt Senioři sobě. *Policie.cz* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://policie.cz/clanek/seniori-sobe-627170.aspx>>.

spolupráce by měl být především zvýšen osobní styk s veřejností ze strany strážníků Městské policie, tzv. okrskářů, a na úrovni Policie České republiky prostřednictvím tzv. obchůzkové služby, jejichž příslušníci jsou služebně zaměřeni na osobní styk s veřejností. Rovněž by se měly pravidelně konat bezpečnostní porady všech bezpečnostních složek v součinnosti s městy a obcemi.

V neposlední řadě stojí taktéž za zmínku umístění a rozvoj kamerových systémů v místech, kde dochází k trestné činnosti páchané na seniorech. Zde můžeme poukázat na okolí České pošty, kde si senioři pravidelně vyzvedávají důchod, na okolí nemocnic, zdravotních středisek, domovů pro seniory apod.

5.3 Preventivní opatření proti podvodům páchaných na sociálních sítích

Z průzkumu Eurobarometru vyplývá, že dvě třetiny mladých lidí, kteří používají internet, mají svůj profil na nějaké sociální síti, jako je Facebook, Twitter, MySpace apod. Problémem je, že si tito uživatelé často plně neuvědomují bezpečnostní rizika související se zveřejňováním informací o své osobě. Podle zmiňovaného průzkumu se 50 % z nich nebojí zveřejnit na webu své osobní údaje. K těmto zveřejněným osobním údajům se pak může lehce dostat téměř kdokoli.⁴⁹

V praxi se lze setkat s případy, kdy se mladiství v okruhu svých přátel na sociálních sítích dopouštějí často rozsáhlé trestné činnosti. Zpravidla se jedná o podvodné vylákání různých přístupových hesel, např. k elektronickým platbám prostřednictvím mobilních telefonů apod. V této oblasti autor navrhuje zavedení preventivních programů s cílením na osvětu mladistvých, a to zejména ve školách a na internetu. Tyto preventivní reklamy by mohly být umístěny v prostředcích hromadné dopravy jako je metro, autobusy a vlaky. Obdobné reklamy by mohly být umístěny na serverech v rámci přihlašování k veřejně dostupné síti wifi v obchodních centrech, nákupních střediscích, restauracích, barech a rychlých občerstveních jako je McDonald's, KFC, Starbucks aj.

---

⁴⁹ EURACTIV. Sociální sítě ohrožují mládež, říká EU. In *EurActiv* [online]. © 2010 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/socialni-site-ohrozujimi-mladez-rika-eu-007067>>.

Závěr

Trestný čin podvodu a jeho zvláštní druhy patří mezi jedny z nejrozšířenějších trestných činů páchaných na území České republiky, které mají velký vliv na celou společnost. Je třeba být v neustálém kontaktu se stále se rozvíjejícími postupy páchaní podvodů ze strany pachatelů, neboť tito mají velkou, takřka nevyčerpatelnou škálu možností využití různých legend a záminek. Odhalování, objasňování a dokazování této závažné trestné činnosti, vyžaduje vysokou odbornost a znalost problematiky. Proto se pracovníci Služby kriminální policie a vyšetřování, stejně jako příslušníci orgánu Policie České republiky musí v této oblasti sebevzdělávat s ohledem na nové formy páchaní trestné činnosti. K tomu přispívají konference a semináře konané za účelem seznamování se s novými kriminalistickými metodami a postupy.

V bakalářské práci se autor zabýval jednotlivými kriminalistickými postupy, které jsou využitelné při šetření podvodů a především rozboru způsobů odhalování konkrétních případů podvodů v praxi. Nebyl opomenut historický vývoj trestného činu podvodu a nastalé legislativní změny v návaznosti na vznik zvláštních druhů podvodů. S ohledem na současný vývoj trestné činnosti v oblasti majetkové kriminality se lze důvodně domnívat, že v budoucnu tyto zvláštní druhy podvodů budou rozšířeny o další dílčí druhy.

Potlačování kriminality lze nejúčinněji dosáhnout vhodným vyvážením prevence a represe. Prevenci je třeba chápat jako souhrn nejrůznějších činností, zejména nesankčního charakteru, které vyvíjejí státní, veřejné nebo soukromé instituce. Hlavní podmínkou předcházení podvodnému jednání ze strany pachatelů, je být obezřetný a opatrný vůči vlastním jednáním. Svým vlastním jednáním člověk mnohdy přispívá k rozhodnutí pachatele vybrat si zrovna jej jako oběť. U jakýchkoliv soukromoprávních vztahů je zapotřebí dodržovat alespoň základní zásady opatrnosti.

Jednou ze základních možností prevence, kterou využívá Policie České republiky při preventivních opatřeních, je poskytování informačních letáků a etiket, které mají obyvatele upozornit na možné hrozící nebezpečí. Jedním z aktuálních preventivních programů zaměřených především na nejohroženější skupinu obyvatel, tedy seniory, je projekt "Senioři sobě". Senioři jsou starší, většinou důvěřiví lidé, často se zdravotním handicapem, žijí osamocně a stávají se velmi často oběťmi podvodníků. Na nebezpečí spojená s podvody jsou senioři upozorňováni formou informačních letáků, informacemi v regionálních i celostátních médiích, nebo jsou pořádány besedy

a přednášky. Policie České republiky již v minulosti realizovala celou řadu úspěšných projektů. Mezi ně patří akce z roku 2011 *“Bezpečná domácnost II”*, která byla rozdělena do pěti kapitol se zaměřením na zásady bezpečného chování seniorů. Dalšími příklady jsou akce z roku 2010 *“Nevíte, kdo vám volá? Zavěste”*, či *“Bezpečný internet.cz”*, které byly zaměřeny právě na kontakt podvodníků s potenciálními oběťmi prostřednictvím telefonu či internetu.

Informovanost veřejnosti, především seniorské kategorie, vzrůstá, avšak s ohledem na stárnutí populace začínají statistiky ukazovat na nárůst podvodů. Lze předpokládat, že tyto demografické změny budou mít značnou odezvu na nárůst trestné činnosti v oblasti podvodných jednání. Proto je zapotřebí soustavně a efektivně rozvíjet obecnou informovanost veřejnosti. Neméně důležitým faktorem je však i to, aby se každý občan zapříčinil svým podílem nejen na ochraně vlastního majetku, ale i majetku jiných.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kol. *Praktická kriminalistika*. 1. vydání. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie České republiky, 2006. 240 s.
2. CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. 1. vydání. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
3. CHMELÍK, J. *Znalecké dokazování*. 1. vydání. Praha : Policie České republiky, Úřad vyšetřování pro ČR., 2001. 192 s.
4. CHMELÍK, J., PORADA, V. K problematice požadavků orgánů činných v trestním řízení na znaleckou expertizu ve vztahu k možnostem soudních znalců. In *Bezpečnostní teorie a praxe, Sborník policejní akademie ČR*. Praha : Policejní akademie České republiky, 2001. s. 230. ISSN 1211-2461.
5. CHMELÍK, J., PORADA, V., PRŠAL, V. *Pojistné podvody*. 1. vydání. Praha : Policie České republiky, Úřad vyšetřování pro ČR., Policejní akademie ČR, 2000. 96 s.
6. KOLEKTIV AUTORŮ. *Kriminalistická příručka*. Svazek 1. Praha : Kriminalistický ústav MV, 1960. 415 s. MŠK čj. 795/60-VIII/1.
7. LINHART J. Bohatí lidé více podvádějí. *Policista*. 2012, roč. 18, č. 6, s. 40. ISSN 1211-7943.
8. MUSIL, J. a kol. *Kriminalistika, vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha : Policejní akademie České republiky, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0.
9. PÁNA, L., SOMR, M. *Metodologie a metody výzkumu*. Studia VI. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2007. s. 164. ISBN 978-80-86708-52-2.
10. PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. 745 s. ISBN 80-7204-194-0.
11. STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. 310 s., ISBN 80-86898-66-0.
12. STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 278 s. ISBN 80-86898-40-7.
13. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. §1 až 139. Komentář*. 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2009. 1303 s. ISBN 978-80-7400-109-3.

14. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2010. 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
15. TAUCOVÁ Z. Důvěřivý tvor: senior. *Policista*. 2014, roč. 20, č. 10, s. 40, ISSN 1211-7943.

Elektronické zdroje

1. DROBIŠ, Z. Úvěrový podvod v trestním právu. In *Finance* [online]. 31.10.2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://finance.cz/zpravy/finance/369208-uverovy-podvod-v-trestnim-pravu>>.
2. EURACTIV. Sociální sítě ohrožují mládež, říká EU. In *EurActiv* [online]. © 2010 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/socialni-site-ohrozuj-mladez-rika-eu-007067>>.
3. IPODNIKATEL. Dotační podvod - jak se nedostat do sporu se zákony při vyřizování dotace na podnikání. In *iPodnikatel.cz* [online]. 11.07.2011 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://ipodnikatel.cz/Dotace-EU/dotacni-podvod-jak-se-nedostat-do-sporu-se-zakony-pri-vyrizovani-dotace-na-podnikani.html>>.
4. KOTYROVÁ, M. Pojišťovny opět úspěšné v boji s podvodníky. Tisková zpráva. In *CAP* [online]. 25.1.2011 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://cap.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy-a-informace/tiskove-zpravy/678-48>>.
5. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Projekt Senioři sobě. *Policie.cz* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://policie.cz/clanek/seniori-sobe-627170.aspx>>.
6. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistiky kriminality. *Policie.cz* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 117/1852 ř. z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1927. [online databáze] 1927 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
2. ČESKO. Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého [online databáze] 1918 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
3. ČESKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákon). [online databáze] 1950 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
4. ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákon). [online databáze] 1961 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
5. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (trestní řád). [online databáze] 1961 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
6. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákoník). [online databáze] 2009 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.
7. ČESKO. Zákon č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., (trestní zákon), ve znění pozdějších předpisů. [online databáze] 1997 [cit. 2015-01-02]. In *ASPI* [právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění úkolů v trestním řízení. [online databáze] 2013 [cit. 2015-01-02]. In *ESIAŘ* [interní informační systém].
- POLICIE ČR. Služba kriminální policie a vyšetřování, 5. oddělení obecné kriminality, Trestní spisové materiály.

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. 1: Srovnání škod v rámci jednotlivých druhů podvodů.....	12
Tab. 2: Zastoupení zvláštních druhů podvodů v rámci ČR.....	17

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj celkové a majetkové trestné činnosti v ČR v letech 2008 - 2014.....	13
Graf 2: Výše škody způsobená na seniorech v letech 2011 - 2013.....	39